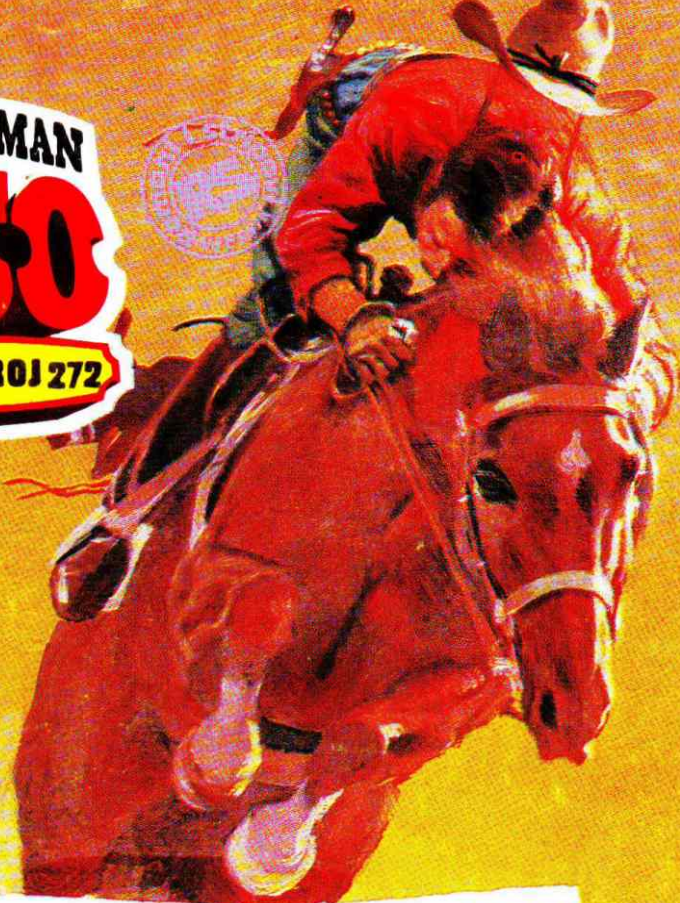

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 7 DIN BROJ 272

DAO SAM RIJEČ

G. F. Unger:

DAO SAM RIJEČ

G. F. Unger: DAO SAM RIJEČ
Naslov originala: ICH GABE MEIN WORT
Copyright: Bastei – Verlag, Gustav H. Lübke,
Bergisch Gladbach
Recenzija: Dalibor Cvitan, književnik
Prijevod: Julije Knežević
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

»Laso« – Izdavač OOUR informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 – Zagreb 1978.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 364,- d ili 327,60 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 182,- d ili 163,80 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00 US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Kad smo primili prvi posjet iz grada, naši vozači još nisu bili stigli ni sasvim raspregnuti zaprege. Činjenica što je on bio gradski šerif nema nikakve veze sa čestitošću... barem ne ovdje, zapadno od Pecos. Znao sam kako su za Edom Maddenom raspisane potjernice u tri ili četiri države ili teritorija. No ovdje, u Standing-Toru osjećao se sasvim sigurno. Ovdje je nosio čak i zvijezdu od lima.

Madden mi kimne, ogleda se, a zatim se nasmiješi.

— Pa što to znači, Adame Sheyboygane? — zapita me s pretjeranom obzirnošću. — Želiš li nas naljutiti, Adame?

— Do sada ste vi neprestano ljutili mene — uzvratila mu. — Kad sam prošle godine stigao u vaš ušljivi grad, morao sam položiti tisuću dolara poreza na prodaju. A pri tome sam s ovećim dijelom robe namjeravao dalje u Green Creek.

— A ovo prljavo gnijezdo neka usahne! — reče. — I ove ćemo godine opet uzeti porez od tebe. Tisuću dolara! Prije nekog vremena malo smo proširili granice grada. Ona stara

ploča tamo više ne vrijedi. Nalaziš se u području grada.

Hladno se naceri.

— Nosi se, hombre! — reko mu s gnušanjem.

Pogleda me žmirkavim očima i uzvratila mi podjednako hladnim i surovim cerekanjem. Bio je revolveraš kojega su utjecajni ljudi u gradu unajmili kao poslušnoga slugu. A sada bi on morao za njih ubrati od mene neki »porez na promet«.

— Pokupim li se odavde — reče on — brzo ću se vratiti, ali nipošto sam. Ne možeš samo tako doći ovamo i konkurirati časnim i čestitim poslovnim ljudima ovoga grada. To ne ide! Valja to platiti! Zašto to ne uvidiš već jednom, amigo?

— Kupi se!

Još se jednom ogleda, pogleda moja teško natovarena kola, zaprege mula, vozače, a naposljetku i mojega brata. Johnny mu uzvratila pogledom i zapita me:

— Adame, da ga otjeram odavde?

To je bio izazov. No Johnny je bio takav.

Prije nego što sam uspio išta kazati, Ed Madden trgne svo-

jega konja i odjaše natrag u grad.

Pogledom Johnnija koji je tek navršio dvadeset godina.

– Ne upuštaj se s njim! – rekoh mu. – Najvjerojatnije ti je dorastao. Ne smiješ dopuštati da te izazovu. Nasrne li tko na tebe, još ćeš uvijek imati dovoljno vremena da se možeš osjetiti izazvanim. A onda se bori kao muškarac. Ali ne zahtijevaj nikada borbu koja nije potrebna.

– Da, gospodine! – odbrusi mi prkosno i pozdravi me poput nemarnoga vojnika.

Okrenem konja i obratim se vozačima:

– Podignite logor i pobrinite se za životinje. Vjerojatno ćemo ovdje ostati još dva dana. Otvorite kola za prodaju, iznesite police i napunite ih robom.

Bila su to uobičajena naređenja što bih ih uvijek izdavao kada bismo negdje zastali. Nismo mi bili jednostavno kolona teretnih kola. Bili smo putujuća trgovina robom sviju vrsta koja bi uvijek putovala onamo gdje su ljudi slabo opskrbljeni potrebnim stvarčicama.

Sjahao sam i počeo rasedlavati konja. Bilo nas je ukupno devet ljudi, a svaki je od nas imao svoje zadatke. Osim četvorice vozača imao sam još dva mlada momka, Meksikanca, a i jednoga kuhara. Zajedno s bratom i sa mnom bilo nas je devet.

Naš kuhar još ni napola nije bio dovršio večeru. Crna stijenjena što je svojim oblikom podsjećala na španjolskog bika spremnog za borbu, i po kojoj je ovaj grad dobio naziv Stan-

ding-Toro, još je uvijek bacala neku drugu sjenu, kadli nas Ed Madden posjeti i drugi put.

No sada su s njim bila još dva jahača.

Poznavao sam samo jednoga, no i taj je bio dovoljno loš. Ringo-Kid Laredo. Ringo-Kid je bio poznat kao revolveraš i pripadao je onoj vrsti ljudi koji prave zareze u dršku revolvera.

No znao sam da ni onaj drugi nije manje opasan. Inače ga Ed Madden ne bi poveo sa sobom.

Naši su vozači prestali raditi i počeli su tražiti položaje koji će im omogućiti da se umiješaju u slučaju potrebe. No ja im domahnem i kažem:

– Ne miješajte se, inače će stići cijela družina. Već ćemo to nekako srediti.

Kada sam kazao »mi«, mislio sam na brata Johnnija i sebe.

Rame uz rame izašli smo pred trojicu jahača koji su zauzdali svoje konje na desetak metara od nas.

– Ostanite samo u sedlima! – naložim im oštro.

Ed Madden se naceri.

– Odavna sam htio ustanoviti koliko si u stvari brz, Sheyboygane – reče Madden. – Pogledaj koga sam doveo. Poznaš li Ringo-Kida Lareda? Kako ti se sviđa? Nije li sjajan? A imamo još jednoga gospodina iz najotmjerenijih krugova. Jesi li ikada čuo za Chacoa Ernestina? Sheyboygane, ne bi li radije platio?

Izbor je sada bio na meni.

Još jednom mogu razmisliti o stvari.

Mogu pregristi i platiti ili se pak moram boriti.

Pregrizem li, u ovoj zemlji zapadno od Pecosa gotovo će svaki grad zahtijevati od mene »porez na prodaju«. Štoviše, tako će postupiti u svakom naselju. A moje će zarade brzo nestati. Iako sam za sobom imao mnogo stvari koje su vrlo rijetke ili ih je teško nabaviti, što se tiče cijene ipak sve ima svoje granice.

Nisam smio dopustiti da mi nametnu neki porez na prodaju. Posvuda će me smatrati kukavicom. A u ovoj zemlji nitko ne suosjeća s kukavicama.

— Već smo se nekoliko puta borili s razbojnicima i komandantima — rekoh mu. — Nosi se! Nećemo dopustiti da nas opljačkate. Nalazimo se izvan granica grada.

Za Chaca Ernestina sam čuo. Bio je to revolveraš poput Eda Maddena i Ringo-Kida. Nije to bilo nikakvo čudo: takvi su ljudi u ovom gradu uvijek nailazili na dobar prijem.

Ljudi su iskočili iz sedala i otjerali svoje konje pokretima ruku. Kada je povikao, glas Eda Maddena zvučao je ponešto kreštavo:

— Nalazite se unutar granica grada! Lišavam vas slobode, a vaša kola s teretom su zaplijenjena. Ruke uvis!

Pri posljednjim riječima posegne za oružjem. Oba njegova druga povedu se za njim.

Pokraj mene bio je Johnny: povukao je brzo.

No ja sam ipak bio brži od svih: oborio sam Eda Maddena prije nego što je stigao povući otklonac. Nije bio ni izdaleka toliko brz kako sam vjerovao.

No onda opali Ringo-Kid.

Pucao je u mojega brata Johnnyja: pogodio ga je. Dok sam ja mijenjao tanad sa Chacom Ernestinom, Ringo-Kid još jednom pogodi Johnnyja. No i Johnny je pucao.

Naravno, Chaco Ernestine je imao dobrih izgleda dok sam ja bio zaposlen s Edom Madde-
nom. Ernestinovo tane mi skine nešto mesa s rebara, a zatim njega pogodi moje tane.

S Ringo-Kidom nisam imao nikakvih briga.

Sredio ga je Johnny.

No i Johnny je sada ležao na tlu. Stenjao je od boli. Mora da ga je grdno zahvatilo tane. Kad sam ga preokrenuo da bih vidio izlaznu ranu, nigdje je nisam mogao pronaći.

Tane mu se još nalazilo u tijelu.

Johnny se očajnički trudio da ne izgubi svijest.

— Ništa ne osjećam — promrmlja s mukom. — Adame, ne mogu se više kretati. Što je to?

Zatim se onesvijesti. Najprije sam pomislio da je Johnny poginuo. Zatim sam ustanovio da još uvijek lagano diše.

Za Johnnyja mi je bio poteban liječnik. Morat će to biti čak i vraški dobar liječnik. Već sam slutio kako neće biti ni malo lako izvaditi tane. Prošlo je kroz Johnnyjevo tijelo i zastalo negdje pokraj hrptenice.

Revolveraši s kojima smo se borili ležali su na tlu. Osjećao sam kako mi krv istječe iz rane na rebrima. Tek sam onda osjetio bol.

— Moramo pozvati liječnika — rekoh, a zatim se okrenem predradniku: — Dovedi nekog liječnika, Charly. Bude li...

– Vjerujem da će doći – prekinu me Charly. – Prošle mi je godine izvadio jedan kutnjak. Postupao je sa mnom kao da sam konj. Naposljetku sam ustanovio da mi je iščupao krivi zub, a nipošto onaj u kojem je tako paklenski nabijalo i kuckalo.

Ogledao sam se. Iz grada su dolazila kola na dva kotača što ih je vukao sivi konj. Na kolima je sjedio debeli muškarac s brkom kao u morža. Crvenim rupčićem brisao je čelu, iako više nije bilo vruće. Već se počeo spuštati sumrak. Sunce je zašlo.

Liječnik se zaustavio pokraj našega logora i pogleda uokolo.

– Kome sam najpotrebniji?
– zapita suho.

Odmah sam zapazio da je pijanac. Nije bio sasvim trijezan i na sve pore mu je izlazio viski. Došao je ovamo da bi zaradio nekoliko dolara.

Teško dišući side sa svojih kola i klekne pokraj brata. Stručno ga pregleda, a zatim sam mu morao pomoći da preokrene Johnnyja. A onda liječnik izvuče neku bocu iz svojega kovčega i ulije nešto prozirne tekućine u ranu.

– Možda ovako neće doći do upale – reče. – Ali ne mogu učiniti ništa više. Tane je zapelo negdje u kralježnici ili tik pokraj nje. Rastrgalo je snop živaca ili ga je nagnječilo. Bilo bi posve jednostavno načiniti rez odmah pokraj taneta. No ako zarežem samo milimetar previše, mogao bih mladića zauvijek učiniti bogaljem. Ne mogu se upustiti u takvu operaciju. To je posao za pravoga ki-

rurga, nipošto za liječnika poput mene koji ponajviše radi po šumama i livadama. Žao mi je, Sheyboygane.

Pogledao sam ga u posljednjem svjetlu umirućega dana. Iz očiju mu je zračilo iskreno žaljenje. Iz pogleda mu je izbijala mudrost čovjeka koji nije nimalo umišljen. Polagano kimnem.

– Možda biste ipak mogli pokušati, ukoliko inače nema nikakvih izgleda – promrm-ljao sam. – Ili možda negdje u blizini postoji liječnik koji bi to mogao učiniti?

Čovjek ustane i razmisli. Nešto mu je očito bilo na jeziku, ali se nije usudio izgovoriti ni-
sao.

– Ta kažite već jednom, doktore – zarežim grleno, a on odmah osjeti koliko sam nestrpljiv. Znao je da ću biti grub, jer se radilo o životu mog brata.

– Prijeko, u Green Creeku – reče oklijevajući – živi čovjek koji je nekoć bio poznati liječnik na Istoku, jedan od onih vrlo nadarenih momaka. Priča se kako ga je na Istoku uništila neka žena. Oduzeli su mu diplomu i zabranili mu da se bavi liječničkim zvanjem. No tko ovdje zapadno od Pecosa pita ima li diplomu čovjek koji se bavi krpanjem kostiju? Taj John Garylord ipak ne radi u Green Creeku, ne bavi se svojim zvanjem. Priča se kako je došao u Green Creek u namjeri da se ubije pićem, a svako bi mu drugo mjesto u tu svrhu manje odgovaralo. Prava je slučajnost što je ostao u Green Creeku. Kad biste brata odveli k njemu i nagovorili ga da se

još jednom okuša u svom umijeću...

– A hoće li izdržati vožnju?

– zapitao sam ga.

– Kad bi se radilo o mom bratu – uzvratili liječnik – pokušao bih s jednim kolima s dobrim perima i stavio bih na njih mnogo slame.

Kimnem.

A onda pogledam ostale sudionike u okršaju. Liječnik će se pobrinuti za njih.

Ringo-Kid Laredo bio je mrtav.

Ed Madden ležao je na tlu i stenjao.

I Chaco Ernestine će vjerojatno umrijeti.

Osedlao sam konja da bih odjahao u grad i pronašao tamo kola sa četiri kotača i dobrim perima kojima ću prevesti brata. Naravno, na debelom sloju slame.

I bio sam spreman da u tom ušljivom gradu izazovem pravi pakao ukoliko naidem na teškoće.

– 0 –

John Garylord počne pregledavati Johnnyja. Odmah sam ustanovio kako je taj čovjek pravi umjetnik svojega zanata.

Naposljetku se uspravi teško dišući i pogleda me nekim čudnovatim pogledom.

Nešto mu zasja u očima što su bile gotovo posve zatvorene jastučićima sala.

Pride k naslonjaču, sjedne i uzdahne gotovo s olakšanjem. Ispruži noge, prekriži ruke preko trbuha i počne vrtjeti palcima.

– Moramo razgovarati u četiri oka, Sheyboygane – reče naposljetku.

Pogledao sam onoga mla-

dića Meksikanca i vlasnika hotela Hazela Evansa koji je stajao na vratima u namjeri da nam pomogne bude li potrebno.

– Imam dovoljno vruće vode u kuhinji – reče Evans nakon što sam ga pogledao.

– Ostavite nas na trenutak nasamu – promrmljam samo.

Izađu.

Pogledam Garylorda.

– Načinimo posao! – reče posve suho. No prije nego što sam mogao išta uzvratiti, podigne ruku i nastavi: – Nisam više liječnik. Zabranjeno mi je da pomazem bolesnicima. Umre li ovaj mladić pod mojim rukama... a izgledi su pet prema jedan protiv njega.. moći ćete me optužiti zbog ubojstva. Sheyboygane, istina je da sam na Istoku bio glasoviti liječnik. No jednoga sam dana u pijanom stanju stao za operacijski stol. Vi od mene zahtijevate povredu zakona zbog koje bih mogao biti obješen. Osim toga, kao kirurg sam svakako zatajio. Možda vašem bratu uopće neću moći pomoći, možda ću ga ubiti kao i onoga bolesnika prije...

– Ali ako mu ni ne pomognete, moj brat neće imati ni tako jadne izgleda poput onih pet prema jedan protiv njega – prekinem ga. – Pa tko bi drugi mogao pomoći Johnnyju? Najvjerojatnije nitko na tisuću kilometara. Prema tome, moramo pokušati. A meni je sasvim svejedno imate li svoju diplomu ili je pak nemate, hoćete li povrijediti zakon ili nećete. Moram sve staviti na kocku. Zar bi moj brat i inače mogao ozdraviti?

– Nipošto – uzvratu Garylord. – Olovo će ga ubiti. Uspijem li ga izvući, a da ga ne pretvorim u vječitoga bogalja, i da ga ne ubijem, mnoge će mjesece morati provesti u postelji. Dugo će mu biti potrebna moja pomoć. A kad ustane iz postelje, isprva će se morati kretati u kolicima. Proteći će najmanje jedna godina dok bude mogao ponovo hodati. Eto, tako je to, gospodine.

– Naprijed! – reko mu. – Prihvatite se posla! Dat ću vam sve što posjedujem. Četvora kola krcata teretom. To je cijela putujuća trgovina. A i nekoliko tisuća dolara u gotovu...

Zašutio sam, jer je stresao glavom na način koji je ukazivao kako želi nešto drugo.

– Sklopimo posao – reče, upotrijebivši još jednom iste riječi.

– Što predlažete? – zapitao sam nestrpljivo.

– Moramo poći od činjenice da od mene zahtijevate nešto što je protivno zakonu i što, barem na Istoku, smatraju pokušajem ubojstva. Prema tome, mogu zahtijevati da vi ovdje na jugozapadu za mene počinite slične zločine?

Konačno sam ga shvatio.

– Zahtijevate li moj revolver? – zapitao sam ga suho.

Kimne.

– Želim najbržega revolveraša na dvije tisuće kilometara okolo... želim da bude uz mene. Želim da me ne samo štite, već da mi budete odani dušom i tijelom. Za tu ću cijenu prekršiti zakon i staviti vam na raspolaganje svoje liječničko umijeće. A ono je veliko. Činjenica što sam onda u

pijanom stanju rasparao jedan trbuh... Eto, taj je trbuh pripadao čovjeku s kojim me varala moja žena. Da, prekršio sam svoju zakletvu. I zbog toga sam sada u stanju praviti poslove sa svojim umijećem. Sheyboygane, dajte mi riječ da ćete sa svojim revolverom biti iza mene. Ne uspijem li s vašim bratom, za godinu dana bit ćete opet slobodni. Zahtijevam vašu riječ, Sheyboygane! Date li mi je, odmah ću započeti s operacijom.

Pogledao sam ga i naslutio kako on ne zahtijeva od mene da nekoga jednostavno ubijem. Taj je debeli momak imao drugačije namjere. Stigao je u ovo gnijezdo u namjeri da završi kao pijanica. U njegovu životu postoje neke stvari što ih je mogao zaboraviti samo u pijanu stanju.

No onda se nešto u njemu izmijenilo. Možda je naišao na nešto što mu je život opet učinilo vrijednim, što mu je donijelo više olakšanja nego viski. Možda se želio dokopati moći. Neprestano sam nagađao.

U jednom sam se trenutku našao u iskušenju da mu gurnem revolver pod nos i da ga tako natjeram da pomogne Johnnyju. No onda mi padne na um da će on za Johnnyja učiniti sve što bude mogao dokle god mu ja budem potreban. A to je za Johnnyja najbolje životno osiguranje. Tada će njegovi izgledi biti nešto bolji, a ne samo onih jadnih pet prema jedan.

Kimnem.

– Želim vašu riječ! – reče Garylord. – Želim Sheyboyganovu riječ! Čuo sam već za vas,

Sheyboygane. Još nikada niste prekršili zadanu riječ. Kunete li mi se da ćete me zaštititi od svakoga neprijatelja i izvršiti svako moje naređenje? To vrijedi za godinu dana... dok Johnny ne prohoda ili pak umre.

Promislih još jednom.

A onda začujem Johnnija kako stenje. Olovo će ga ubiti, pomislim.

Pogledam Garylorda i kimnem.

— Imate moju riječ! Štitit ću vas i izvršavati sva vaša naređenja. To vrijedi godinu dana... ili dok moj brat ne prohoda. Dakle, imate moju riječ, Garylorde. No na nešto vas moram upozoriti: Ogriješite li se o moju čast, neće mi biti teško prekršiti zadanu riječ. Samo se časni ljudi drže zadane riječi. Za nitkove je prekršena riječ posve beznačajna.

— Znam — uzvratiliječnik.

— Nisam ludak. No u ovoj zemlji zakone prave samo jači. Volja jačega postaje zakon. Sheyboygane, moje su namjere velike. To bi moglo izmijeniti moj život, opet ga učiniti vrijednim. No najprije ću učiniti za vašega brata sve što mogu.

Gipko iskoči iz naslonjača i pljesne dlanovima. Pozove Meksikanca i vlasnika hotela da uđu.

John Garylord izda neka naređenja.

— Najprije izribajte sapunom veliki kuhinjski stol. Zatim...

II

Tri sata poslije ostao sam nasamu s bratom Johnnijem. Johnny je još uvijek bio živ. Dobro je podnio operaciju. Čak

je nekoliko puta uzdahnuo s olakšanjem nakon što je John Garylord izvadio tane.

Tane je zastalo između dva kralješka. Ni sam ne znam kako je Garylord uspio izvršiti tu operaciju. Bio je uistinu nadareni kirurg. Žena ga je varala. Nekim pukim slučajem dospio mu je pod nož ženin ljubavnik. A on se prije operacije opio.

Znao sam da taj čovjek može svojom vještinom i umijećem spasiti živote stotinama ljudi. No bio je uništen i pobjegao je daleko na jugozapad. Možda mu je isprva sve bilo svejedno.

No sada?

Slutio sam kako se preda mnom nalazi još štošta. Došao sam prozoru. U gradu je bio mir. Sparina je još uvijek bila nesnosna. U daljini je grmjelo nevrijeme. Proći će i preko Green Creeka.

Neki jahač pokraj saluna uzjaše konja, posljednjega što je još bio vezan o gredu, a zatim projaše pokraj hotela k izlazu iz grada.

Pomislim: bez obzira kamo jaše, sigurno točno zna svoj cilj. Međutim, nisam znao što će biti moj cilj. Konačno, sada pripadam Johnu Garylordu. Dao sam mu riječ.

Nagnuo sam se kroz prozor i u snopu svjetla što je iz jedne kuće ispadalo na prašnjavi kolnik zamijetio sam onoga jahača.

Zatim sam začuo neki šum što je dolazio iz susjednog prozora. Pogledao sam u stranu i nagnuo se još dalje.

Za otvorenim prozorom stajala je neka djevojka. U sobi je bio mrak, tako da je nisam mogao vidjeti. No ipak sam

zapazio kako je mlada i u najmanju ruku zgodna.

– Dobro veče! – pozdravim je. – Zar ne možete spavati zbog toga što smo bučni?

– Ionako ne mogu spavati – uzvрати.

Glas joj je bio dubok i ponešto grlen, ali ipak vrlo zvučan. Bio je to topao glas. Prije nego što sam išta mogao kazati, djevojka me zapita:

– Smijem li vas na trenutak posjetiti? – Htjela bih razgovarati s vama.

– Pa naravno – uzvratim pomalo iznenađen. – Dodite samo!

Odmaknem se od prozora, podignem stijenj u svjetiljci i pođem k vratima. Kad sam ih otvorio, preda mnom je stajala djevojka.

Bila je osrednje visine. Kosa joj je bila boje tamnoga meda, a oči su joj svjetlucale u svjetlu svjetiljke poput zlaćanoga baršuna. Bila je i više nego zgodna. Njena je ljepota bila čak i osebujna. No ipak sam zapazio nekoliko crta na njezinom licu koje su govorile kako se ponekad kretala nemilim putovima i kako joj životna razočaranja nisu nimalo strana.

Propustio sam je da uđe. Pride k podnožju Johnnnyjeve postelje, ozbiljno ga pogleda i odmah reče:

– Tražim posao. Mogla bih njegovati vašega brata. Malo prije sam čula liječnika kako je kazao da bi valjalo pronaći njegovateljicu za bolesnika.

Nekoliko trenutaka šutke sam je promatrao.

– A što ste još čuli? – zapitam je polagano.

Uspravi se i podigne glavu.

Pogleda me ravno u oči. Svidjelo mi se njezino vladanje. Odjednom mi se učini kako je neobično ponosna i kako je u stajnju čvrsto pogledati u oči svim činjenicama.

– Oba su prozora bila otvorena. Debeli liječnik je sigurno sjedio u naslonjaču pokraj prozora. Čula sam sve. Znam da ste se zadanom riječi učinili robom toga čovjeka, samo zato da biste spasili brata. Već sam nekoliko puta njegovala ranjenike ... još kao mala djevojčica, odmah na početku rata.

– Ispričajte mi nešto o sebi – rekao sam i ponudio joj da sjedne. I doista sjedne. Sjedila je sasvim uspravno ne oslanjajući se o naslon za leđa.

– Zovem se Nancy Stockton – predstavi se. – Moj me je zaručnik pozvao da dodem ovamo. Napisao mi je kako je podigao ranč do te mjere da naposljetku mogu doći. Dala sam mu svu svoju uštedu, a kod kuće sam i dalje radila i slala mu sve što je preostalo od zarade. On je ovdje radio tri godine. Bio je visok, snažan, čvrst i pametan. Bio je pravi muškarac.

Zašuti s nekom gorčinom u izrazu lica.

– A sada? – zapitam je.

– Objesili su ga zbog krađe stoke... dva tjedna prije mog dolaska – uzvрати djevojka.

– A tko su „oni“... mislim ljudi koji su objesili vašega zaručnika? – zapitam je mirno.

– Clayborneovi – uzvрати djevojka. – Najveći su rančeri u zemlji. Već su sredili nekih šest manjih susjeda upravo na taj način. Ranč mojega zaručnika sada je u stvari samo po-

družnica ranča Clayborenovih. Stigla sam ovamo sa svega nekoliko dolara u džepu. Sve što sam zaradila posljednjih godina, uložila sam u ranč koji sada pripada Clayborneovima. Eto, sada moram zaraditi nešto novaca. Sutra više neću moći platiti hotelski račun. A nemam ni toliko novaca koliko mi je potrebno za putovanje kući. Savjesno ću njegovati vašega brata. Možete se osloniti na mene, gospodine Sheyboygane.

Pogledao sam je i shvatio da je uistinu hrabra.

Rekoh:

— Dobili ste posao, Nancy. Možete započeti odmah. Brat je dobio neko sredstvo od kojega će biti posve miran i nepokretan. Potrebno je...

— Znam već — reče djevojka. — Želite li spavati, poslužite se mojom sobom. Kako sam naćula, i vi ste lako ranjeni. Liječnik vam je očistio ranu, zar ne?

Čula je istinu sve što se govorilo u ovoj sobi.

Odjednom sam osjetio da mi se u udove uvlači umor poput neke olovne tekućine. Bio sam prilično iscrpljen; i odjednom me jako zapekla rana što ju je Garylord očistio i previo.

Kimnuo sam Nancy i izašao. Imao sam osjećaj da će uistinu valjano njegovati Johnnija.

* * *

Kad sam sutradan ujutro ušao u bratovu sobu, John Garylord je upravo završio s pregledom. Čuo sam ga kako govori Nancy:

— ... Ne smije se ni pokrenuti. Mora sasvim mirno ležati. Pripremite mu čaj i dajte mu

ove kapljice. Probudi li se ipak ili se pak pokrene u snu, pridržite ga da se ne bi pomakao.

Okrene se k meni.

— Sve je u redu — izvijesti me. — Bilo je ojačalo. Sudeći prema refleksima, čini se da nije ozlijeđen nijedan važniji snop živaca. Podimo na doručak!

Pogledao sam Nancy.

— Poslat ću vam Pedra — rekoh joj. — Ukoliko mu budete sve dobro objasnili, moći ćete se osloniti na njega. Vrlo je savjestan.

Djevojka kimne. U njezinom pogledu zapazio sam nešto što je nalikovalo na žaljenje i sućut. Osjećao sam to. Odmah sam shvatio zašto. Suosjećala je sa mnom zbog toga što sam sada bio rob Johna Garylorda.

Osjetio sam neku zlovoljnu radoznalost u pogledu onoga što će John Garylord sada učiniti uz moju pomoć.

Pošli smo u blagovaonicu i naručili bogati doručak. John Garylord kao da se silno izmijenio od sinoć.

Na sebi je imao uredno i u prvorazrednoga krojača sašiveno odijelo, poput snijega bijelu košulju i nekoliko drugih stvarčica što su u velikim gradovima na Istoku bile u modi.

Bio je glatko izbrijan, držao se neobično uspravno. Nije djelovao onako oronulo kao jučer. Možda je to valjalo pripisati ponajviše uspravnom držanju.

Vlasnik hotela Hazel Evans pride našem stolu, nakon što je izvršio našu narudžbu. Zapita me kako je mom bratu, a Johna Garylorda pozdravi kimnuvši glavom.

Garylord izvuče neki presavi-

jeni papir iz unutrašnjega džepa otmjenog haljetka i polagano ga razvije.

— Imate čast, gospodine Evans — reče Garylord — da mi najprije vi date svoj glas.

Evans i ja se nagnemo naprijed da bismo mogli pročitati što stoji na tom papiru.

Pročitasm'o:

•Volja je svih potpisanih da gospodin John Garylord vrši dužnost suca u gradu Green Creeku i njegovu području.

Ova izjava potpisanih važi do dana kada će se održati slobodni izbori na kojima će gospodin John Garylord ili koja druga prikladna osoba biti izabrana za vršenje te dužnosti.

— Potpišite, Evanse — mirno će John Garylord.

Vlasnik hotela ustukne dva koraka. Htjede nešto reći. Naposljetku pogleda mene. Sinoć je u najgrubljim crtama shvatio što se dogodilo. A sada zapita:

— Zar vi stojite iza njega, Sheyboygane?

Samo kimnem, a Garylord reče:

— Mi dvojica ćemo zastupati zakon, Evanse. Zar ne želite biti pod zaštitom zakona?

U prizvuku Garylordova glasa zatitra nešto što me podsjetilo na vrebanje. Evans je promatrao Garylorda. Sigurno je u njegovim očima zapazio nešto što ga je uplašilo.

— A ne potpišem li? — zapita.

Garylrod dohvati jednu šalicu i tresne je o zid.

— Mnoge ljude valja natjerati na njihovu vlastitu sreću — reče Garylord. — Stavio sam sebi u zadatak da u ovoj zemlji

izborim nekoliko promjena. Za dobro zajednice! Onda, Evanse? Razbijena šalica je samo početak. Dakle, naprijed!

Evans me pogleda.

A onda pride k stolu i potpiše.

* * *

Idućih nekoliko sati lutali smo gradom. Nakon što smo prikupili dvanaest potpisa na našem popisu, stigli smo pred Green Creek salun što su ga upravo otvorili.

Do sada nismo imali gotovo nikakvih teškoća. Ljudi koje smo posjetili bili su manje važni i sitniji građani. Mnogi su od njih često bili Garylordovi gosti u salunu. A mene su svi poznavali kao revolveraša. Znali su kako sam jučer postupio s Meeceom Wagonerom.

Lako smo dobili potpise. Na našoj su listi djelovali sasvim zgodno.

A sada smo namjeravali posjetiti prve uistinu važne i moćne ljude ovoga grada.

Za vlasnika saluna Jessea Cheshierea radilo je nekoliko »izbaciivača«, a dvojica njegovih barmena bili su revolveraši. Osim toga, imao je još nekoliko surovih prijatelja, na čiji se pomoć sa sigurnošću mogao osloniti; prijatelja koji su živjeli po zabačenim logorima, a u grad bi dolazili samo povremeno i neredovito.

Znao sam da će sada biti nevolja.

A moj će posao biti da pomognem Garylordu.

Međutim, činjenica što je sa mnom ušao u salun da bi se i ovdje bacio za svoje namjere svakako je dokazivala njegovu neustrašivost.

Udosmo sasvim polagano. Bili smo prvi gosti. Jedan od dvojice barmena je zijevajući stajao za barom i čistio čaše.

– Što je? – zapita čovjek.

Garylora se i ne osvrne na njega, jer su se odozgo čuli neki šumovi. Jesse Cheshire silazio je u čizmama na kojima su zveckale ostruge. Bio je odjeven kao da namjerava nekamo odjahati.

Iza njega se pojavi neka žena. Na sebi je imala jahaču suknju od smeđe jelenje kože i zelenu košulju za jahanje. Najprije sam povjerovao da je to jedna od djevojaka kakve po velikim salunima zarađuju svoj novac. No kada je zastala pokraj Jessea Cheshierea, zamijetio sam sličnost između njih dvoje. Sigurno su brat i sestra.

John Garylora se uljudno nakloni.

– Od srca vam želim dobro jutro, gospodice Stella! – pozdravi je Garylora. – Znam da biste željeli malo jahati s bratom. Neću dugo zadržati dobroga Jessea, tek nekoliko minuta. Možda bi bilo najbolje da podete naprijed. Odmah će doći za vama.

– Ah, glupost! – najprije će Jesse Cheshire, a zatim zapita oštro: – Što želite, Garylora?

Zatim pogleda mene i postane budniji. Garylora se nasmiješi. Posegne u džep, izvuče svoju zbirku potpisa, položi je na bar, a do nje položi i olovku.

– Potpišite, Jesse! – reče poprilično suho.

Ovaj se najprije htjede okrenuti u namjeri da se sa sestrom zaputi k izlazu, no onda ga najvjerojatnije upozori neki

nagon. Ponovno pogleda mene.

Odmah je shvatio da ovdje nisam slučajno već da pratim Johna Garylora. Sada osjetim i pogled njegove sestre. Garylora ju je nazvao Stellom.

Izgledala je sasvim dobro. Kosa joj je bila tamna, a oči su joj bile jednake kao u brata.

Ispitljivo me pogleda.

Cheshire pride baru. Šutke pročita papir ne dodirujući ga. Zatim će Johnu Garylora:

– Sišli ste s uma, vi...

– Samo bez vrijedanja! – prekine ga Garylora. – Zar ne želite potpisati?

– Grom i pakao... nipošto! A sada van, Garylora! Dodete li mi još jednom s takvim glupostima, u mene više nećete dobiti svoj viski... Podimo, Stella! Poludio je!

Posljednje riječi uputi sestri, zatim se okrene i pode k vratima.

John Garylora dohvati jednu bocu s bara i zavrtla je u golemo zrcalo iza barmena. Dvije stotine dolara vrijedno zrcalo raspadne se na sitne komadiće.

Munjevitim pokretom barman dogradi sačmaricu. Kad ju je pokušao podići iza bara, ispalio sam mu hitac u ruku.

John Garylora mi je bio potreban zbog mogega brata. Garylora je imao moju riječ da ću da štiti, da ću mu pomoći u svemu.

Jesse Cheshire htjede izvući svoj kolt iz korica ispod pazuha.

Ipak, odlučio je djelić sekunde prekasno. Odmah zaključivši da bih ga prvi pogodio. Nakon što sam pogodio barmena, zaokrenuo sam cijev

oružja tako da je sada bilo upe-
reno u Cheshiereu.

Nekoliko smo trenutaka nepokretno stajali, netremice se promatrali, osjećali kako nam barutni dim nagriza sluznicu u nosnicama.

— Kad ovdje budemo imali red i zakon, Cheshiere — sasvim će polagano John Garylord — nitko više neće moći nekažnjeno razbijati vaše zrcalo za barom.

Njegove suriječi bile gola poruga.

Tišinu što je potrajala nekoliko trenutaka raspapa bolno stenjanje i proklinjanje ranjenoga barmena kojemu je sačmarica ispala iz ruku.

Cheshiere me pogleda.

— Zašto ste stali na stranu te salovite meduze? — zapita me.

— Pogodite, Cheshiere! — uzvratim mu i odmah zapazim na njegovom licu da me je shvatio.

Garylorld se nasmije. Dograbi još jednu bocu i pogleda veliku sliku što je visila povrh zrcala.

Podigne bocu da bi je zavitalao, no Cheshiere brzo reče:

— Prestanite! Slika me je stajala dvije tisuće dolara. Naslikao ju je veliki umjetnik, umio je doista nešto više od oslikavanja kuća.

Pride baru, dohvati olovku i napiše svoje ime ispod ostalih.

Kad se opet uspravio, lice mu je bilo sasvim bezizražajno. Ne reče više ništa. Zustrim korakom izade. Sestra ga je slijedila bez riječi.

No ranjeni barmen koji se naslonio na policu i rukom pritiskivao ranu izbaci pravu bu-

jicu riječi, škripajući pri tome zubima od boli i bijesa.

— Ne uzbuđuj se, sinko! — mirno će mu Garylord. — Uskoro ću ovdje preuzeti dužnost suca. Budeš li i nadalje točio tako slabi viski, kao onaj jučer, kaznit ću te zbog tjelesne ozljede.

Garylorld pažljivo presavine papir i okrene se. A onda mu nešto padne na um. Pođe za bar, sagne se za sačmaricom zastenjajući pri tome, a zatim je počne razgledavati mreškajući čelo.

— Tako opake stvarčice neće vam ovdje više biti potrebne — promrmlja. — Ovu ću ponijeti!

Zatim smo pošli.

Barmen poviče za nama:

— Hej, Garylorde, ta vi ste ipak liječnik! Zar nećete ni pregledati ranu što mi ju je zadao vaš revolveraš?

Garylorld zastane.

— Liječnik sam bio nekoć — reče. — Ne smijem se više baviti tim zvanjem. Kao budući sudac moram pripaziti na to da ne kršim zakon. Ta kamo bismo tako dospjeli?

Pozli mi. Sad sam naslutio u što sam se upustio i kako će ići dalje. Garylord je uz moju pomoć osvajao taj jadni mali grad.

A onda?

Pomislivši na mogućnosti što se otvaraju, počeo sam se znojiti.

Garylorld, kojemu je život izgledao vrijednim još samo dok je bio pijan, odjednom se predomislio. Započeo je igru koja će mu možda pružiti zadovoljštinu u nekim drugim stvarima.

John Garylord se očito namjeravao dokopati moći.

III

U gradu je postojao još jedan salun, ali nešto manji i mnogo otrcaniji od onoga Jessea Cheshierea. Vlasnik tog saluna zvao se Ben Hammer. Radio je u staji za iznajmljivanje kao noćni čuvar. Nije više mogao voditi salun zbog pomanjkanja pića. Pozvali smo ga na ručak, a kad smo ušli u restoran, već nas je očekivao za stolom u kutu. Sjedismo k njemu. Garylord naruči jelo i pivo.

Zatim suosjećajući pogleda Bena Hammera i reče:

— Ukoliko sam dobro obaviješten, već ste tri puta naručili tovar viskija, džina i piva i svaki put su ga u Pecosu opljačkali ili uništili razbojnici. Smatrate da iza tih prepada stoji Jesse Cheshire koji vas želi uništiti kao takmaca, nije li tako?

— Naravno — zlovoljno uzvratiti Ben Hammer. — Cheshire bi inače morao sa mnom podijeliti dobit u ovome gradu. Oduzimao sam mu goste, jer je moj viski bio jeftiniji i bolji. A isto tako i pivo. Razbojnicima s kojima je povezan, naložio je da me unište. Sada više nemam novaca da naručim piće.

Isporučitelj zahtijeva plaćanje unaprijed, ukoliko robu mora isporučiti preko Pecosu. Zbog toga radim kao stajski momak u staji za iznajmljivanje... Hoćete li mi pomoći da ostvarim svoja prava, suče?

Oslovio je Garylorda sa »suče«. Bio je to upravo čovjek kakav je Garylordu bio potreban.

— Sve će to pomalo doći na red — umirujući će mu Gary-

lord. — Zasad bismo htjeli unajmiti vaš salun, dragi prijatelju. Odgovarajuće je veličine, a i ostale su prostorije sasvim prikladne. Izmjene se mogu lako izvesti. Salun će biti gradska vijećnica Green Creeka. Potrebna nam je dvorana za sudeње, ured za šerifa, zatvor s nekoliko sigurnih ćelija... i, naravno, spavaonice za službenike ovoga kotara koji se stvara vlastitom snagom. Dobit ćete dobru najamninu i priznati pravo prvokupa sudu i budućoj upravnoj vlasti koja će se ovdje osnovati. Istodobno ćete uz plaću, koja će isprva iznositi šezdeset dolara na mjesec, preuzeti dužnost podvornika suda i čuvara zatvora s položajem zamjenika šerifa. Pristajete li, Hammer?

Ben Hammer proguta slinu i počne pogledavati tren mene, tren Garylorda.

Bio je to snažan momak s ožiljcima na licu. Od svojih je ušteda otvorio salun, ali nije imao dovoljno novaca da bi mogao prijateljevati s razbojnicima i revolverašima. Jesse Cheshire je bio mnogo moćniji od njega; jednostavno je naložio prijateljima da ga unište.

Ben Hammer nije nikako mogao prežaliti taj poraz.

Odjednom smo zapazili divlji prkos u njegovim očima. Oni ožiljci na njegovom licu sigurno su potjecali iz šakačkih borbi kojima se profesionalno bavio. Taj se čovjek nije bojao nijednog protivnika, sigurno je uvijek ponovno ustajao i nastavljao borbu.

Naglo kimne.

— Pristajem! — reče. —

Možda ću zajedno s vama stradati, no ipak pristajem!

Garylord se nagne naprijed i položi sto dolara na stol.

— U redu! Podite odmah prije u trgovinu i kupite ovakvu sačmaricu i dovoljno municije — reče pokazavši mu sačmaricu što ju je sa sobom donio iz saluna i što ju je položio pokraj sebe na klupu za stolom u kutu.

Ben Hammer uzme novac i izađe.

Vratio se prije nego što su nam donijeli jelo.

Garylord i ja nismo u međuvremenu izmijenili ni riječi. A i čemu? Znao sam u što ćemo upasti, pogotovu ja. Nisam imao nikakvih pitanja. Znao sam da se Garylorda više ne može odvratiti od svog cilja. Garylord je ponovno shvatio vrijednost življenja. Zaigrao je opasnu igru bez ikakvih ograničenja.

* * *

Poslije jela zaputismo se k bratu u hotel.

Meksikanac Pedro sjedio je pred vratima sobe.

— Podi u nekadašnji Red-Bull salon — rekoh mu. — Tamo ćeš pronaći čovjeka koji izgleda poput nekadašnjeg profesionalnog šakača. Pomozi mu do večere. Jesi li već jeo?

— Dobro, senjor — reče Meksikanac. — Pedro ima ovdje dokoni život. Bueno jesti, bueno raditi! Trčim!

Udem u sobu za Garylordom.

Nancy Stockton je sjedila pokraj prozora. Ustane.

— Cijelo je vrijeme bio posve miran — reče djevojka. — Ima samo laganu vrućicu. U neko-

liko sam mu navrata dala nešto čaja.

— Dobro — kimne Garylord — vrlo dobro! — Okrene se k meni, pa nastavi: — Svida mi se više nego Stella Cheshire. No što su žene ljepše, s vremenom postaju sve gore. Niste li to zapazili, Sheyboygane?

— Na svakom stablu jabuke ima i truloga voća — odgovorim mu.

Liječnik se samo nasmije.

— Oh... ne želim se svadati s vama, Sheyboygane — reče pregledavajući brata koji je sasvim miran, blijed, išupljenih obraza i gotovo poput mrtvaca ležao u postelji.

Zatim pogleda Nancy Stockton.

— Adam Sheyboygan je ipak ružan momak, zar ne? Nalikuje na suviše visokog Indijanca koji se zakrabuljio odjećom bijelca. Da li bi se djevojka lijepa poput vas, mogla zaljubiti u njega? Kažite iskreno! Pitam vas to iz znanstvenih razloga.

Djevojka pogleda liječnika, a zatim mene.

— Dakako, ne morate odgovarati na takva pitanja, Nancy — rekoh joj mirno.

Djelovala je nekako ponosno i odlučno. Pogleda Garylorda s trunčicom žaljenja, a zatim reče:

— Ukoliko vas zanima, gospodine, može li se lijepa žena zaljubiti u muškarca ružnog poput vas, odgovorila bih vam da može... ukoliko je taj čovjek doista muškarac.

Liječnik se lagano trzne.

Nije je više gledao. Pažljivo je pregledavao Johnnya. Od-

maš sam ustanovio kako taj čovjek ne žali truda.

Čvrsto me pogleda.

— Sigurno će preživjeti. No tek ću za nekoliko dana moći ustanoviti hoće li prohodati. Zasad mora posve mirno ležati. Moramo ga premjestiti u drugu postelju. Na svu sreću, u ovoj je sobi još jedna. Svaki ćemo ga dan dva puta premjestiti iz postelje u postelju. Dođite! Pomozite!

Kleknu smo jedan do drugoga na postelju, zavukosmo ruke pod Johnnyjevo tijelo i oprezno ga premjestismo.

Rana na ledima što je bila zalijepljena flasterom krvarila je samo neznatno. Rubovi rane bili su stisnuti flasterom upravo kao da su sašiveni.

Nancy se odmah baci na presvlačenje postelje u kojoj je Johnny ležao do sada.

Garylora me pogleda.

— Moramo odspavati nekoliko sati — reče. — Ove noći sigurno nećemo moći spavati.

Pošao sam s njim u malu kuću nasuprot hotelu. Bila je tek nešto veća od kolibe.

Liječnik spusti rolete tako da je sada u kući bio mrak.

Legao sam na staru sof u od kože. Misli mi se stanu vrzmati glavom. Pomislim na svoju kolonu kola koja bi uskoro morala stići ovamo. Čak i ukoliko je moj predradnik Charly Skinner krenuo kasno, morao je do podneva prevaliti tih dvadesetak kilometara.

Odjednom me obuzmu brige.

No odavde nisam mogao, niti htio. Znao sam da će mi tih nekoliko sati sna biti potrebne od svega drugoga. Iduće će noći moje reakcije morati

biti izuzetno brze. Možda ću samo tako moći iznijeti živu glavu.

Ubrzo sam zaspao. Zacijelo me uspavalo Garyloraovo hrkanje.

* * *

Kad se počelo mračiti, i kad sam se s Garyloraom zaputio u našu novu gradsku vijećnicu da bismo vidjeli što je učinio Ben Hammer uz Pedrovu pomoć, vidio sam svoje momke kako se približavaju.

Ali nisu dolazili na kolima. Jahali su na nekoliko mula.

Izašao sam na kolnik i pričeka da predradnik Charly Skinner zauzda svoju mulu predamnom. Charlyjev vrat bio je povezan.

— Kola su sa svom robom otišla do đavola — reče promuklim glasom. — Napali su nas razbojnici... dvadeset jahača. Sve što im nije bilo potrebno, polili su petrolejem i...

Od silnoga gnjeva zataji mu glas. Bio je to pravo vozač. Osjećao se poput kauboja koji je izgubio stoku što mu je bila povjerena.

Obrisao sam lice.

Pomislio sam na ljude iz Standing-Tora. Grdno su mi se osvetili zbog poraza što sam im ga zadao. Pozvali su razbojničku družinu da uništi moju kolonu vozila.

Stojeći pred Charlyjem Skinnerom u prašini kolnika pomislih s gorčinom u duši: Prokleta razbojnička zemlja! Da sam barem jučer platio onih tisuću dolara »poreza na prodaju«. Moj brat Johnny bio bi još čitav, a ja ne bih Garylordu dao svoju riječ. Kola i teret bili bi još uvijek čitavi i već bih prodao veći dio robe uz sasvim pri-

stoju dobit. Do đavola, kakva je to prokleta razbojnička zemlja! Ovdje bi doista valjalo načiniti reda. Valjalo bi je pomesti čeličnom metlom. Ovdje doista nedostaje reda i zakona! Oh, kad bi barem taj Garylord bio čestit čovjek, pravi savezni sudac ili barem sudac teritorija! To bi mu bilo dovoljno da mu pomognem iz dubokog uvjerenja!

A onda ću Skinneru:

– Vidim da ste se borili. Gotovo svi ste ranjeni. Sjašite i podite u ovu zgradu u kojoj se nekoć nalazio salun. Odmorite se! Poslat ću vam jelo iz restorana. Ukoliko koji od vas želi još nekoliko dana raditi za mene, bit će mi potreban.

Bili su to poraženi momci i znali su to. Također su shvaćali da sam uništen gotovo do temelja i da će uskoro morati potražiti novi posao.

Charly Skinner reče:

– Bila su to braća Slater sa svojom družinom. Joe i Buck Slater s prijateljima.

Sad se umiješa John Garylord koji je dosad šutio i slušao:

– Ljudi, u ovoj će se zemlji uskoro sve izmijeniti. Započeli smo upravo danas... ja kao sudac, i gospodin Sheyboygan kao budući šerif kotara. Pravimo red. Od danas smo jedini predstavnici zakona zapadno od Pecos. Čovjek koji nam pomaže čini dobro djelo i ući će u povijest ove zemlje.

Charly Skinner i moji ljudi koji su još uvijek sjedili na mulama s nevjericom u očima pogledali su debelog liječnika. Charly Skinner suho zapita:

– Je li pijan ili doista misli tako?

– Uz moju se je pomoć proglasio sucem ovoga grada – rekoh iskreno.

Ljudi se začude, a ja im se gorko nasmiješim.

Podem za Garylordom u našu gradsku vijećnicu. Ovdje su gorjele sve svjetiljke. Ben Hammer i Pedro su štošta sredili i izmijenili. Bar je bio pretvoren u povišeni stol za suca. Na zidu iza stola visile su zastave Teksasa i Sjedinjenih Američkih Država.

Poslao sam Pedra po jelo za svoje poražene ljude.

U blagavaonici smo bili posljednji gosti. Svi su stolovi bili zauzeti, osim onoga u kutu što ga je Hazel Evans osigurao za nas. Većinu sam ljudi poznao. Danas smo ih posjetili da bismo dobili njihove potpise.

Pomalo su izlazili.

Garylord i ja smo također morali ubrzo ići. Vani je bila noć. Garylord će pokušati strpati ovaj grad u džep prsluka... dakako, uz moju pomoć. Pri tome smo nekolicini ljudi već nagazili na kurje oči... na primjer, Jesseu Cheshiereu.

Kad bismo se sada nekamo zavukli preko noći, pokazali bismo strah. Svi momci ovoga grada brzo bi nas ismijali. Grad smo morali kontrolirati danju, ali i noću. Pogledam Garylorda.

– Namjeravate li odustati, Garylorde?

– Nipošto! – uzvratilo odlično.

I razrogači oči kao da je sav u čudu. Zapazim u njima neko fanatično svjetlucanje.

Prije nego što sam išta uspio

kazati, kroz otvorena vrata uletiti neki sitni predmet u blagavaonicu i otkotrlja se sve do noge stola. Hazel Evans izide iz kuhinje i podigne predmet.

Netko je uvio kamen u komad svijetlosmeđeg papira. Evans razvije papir, pročita što je na njemu bilo napisano, a zatim ga stavi na naš stol.

Olovnim vrškom taneta netko je napisao na papir:

„Samo izadite, kujini sinovi! Tada ćete dobiti svoje! Sheyboygane, nećeš moći zaštititi debeloga, jer ćemo i tebe ubiti!“

Rukopis je bio prilično ispisani, a svaka je riječ bila pravilno napisana. Pomislim na Jessea Cheshierea. Zatim pogledam Garylorda.

Garylord mi uzvratil pogled.

— Ne bojim se — reče. — Došao sam u ovo gnijezdo da bih ovdje sve zaboravio kao pijanica. Nije mi bilo nimalo teško opijati se na smrt. No onda sam odjednom spoznao da se zadovoljština i zaborav mogu postići i na drugi način... Moć! Želim moć! I ne bojim se smrti. Podimo!

— Ugasite svjetiljke — rekoše Evansu.

Ovaj me poslušaj bez riječi. Sjedili smo u tami i čekali da nam se oči priviknu na mrak. U blagovaonici je bilo mnogo mračnije nego vani.

Hazel Evans zapita:

— Želite li možda kroz kuhinju na dvorište? U tom bih slučaju morao i u kuhinji...

— Ne — prekinem ga. — Sigurno drže na oku sve izlaze iz kuće. Sasvim je svejedno na koju ćemo stranu. Posvuda ćemo naići na njih. Izaći ćemo

kroz prednja vrata, poput go-spode!

Ustanem i pođem k vratima.

I vani je bilo prilično mračno, jer su ljudi u obližnjim kućama pogasili svjetla. Izadem, pritisnem leđa uza zid kuće i počnem se pomicati udesno.

Garylord me je slijedio. Disao je prilično glasno.

No ništa se nije pomaknulo. Upravo ništa!

Nešto dalje prema ulazu u mjesto, snopovi svjetla padali su iz kuća na ulicu. Prozori su bili osvijetljeni, a kućna vrata otvorena.

Prode li tko kolnikom, njegovi će se obrisi istaći na svjetlijoj pozadini.

A mi se nismo mogli naprestano pomicati uza zid kuće. Stigosmo do ugla hotela i ulice koju smo morali prijeći. Odvažim se na nekoliko dugih skokova.

Opet se ništa nije pomaknulo.

Nije pao ni jedan hitac. Debeli Garylord je morao načiniti nekoliko skokova više.

I opet se ne dogodi ništa, upravo ništa! No odjednom se nadosmo u jarkom svjetlu.

Iza jednoga prozora netko naglo odmakne zavjesu i ulica se osvijetli.

Bacim se u stranu, zakotrljam se daščanim pločnikom i zapucam prema plamičku s grla cijevi što se pojavila iz uličice što je sjekla našu.

A Garylord opali iz sačmarice u osvijetljeni prozor i pogodi svjetiljku, a onda dođe k meni. Potrčimo preko kolnika i u onoj bočnoj uličici pronademo čovjeka koji je stenjao

ležeći na svojoj pušci. Cijev je još bila topla. I u uličici je vonjalo na barutni dim.

Garylord klekne pokraj njega. No odjednom zavlada tišina.

– Mrtav je – reče Garylord i ustane teško dišući. – Kazat ćemo pogrebniku da ga odveze. Sutra ću prvi put pregledati leš kao sudac.

Pošli smo dalje. Put nas je vodio pokraj radnje s namještajem i lijesovima. Garylord je ušao, a ja sam ostao u sjeni iza zid kuće. Razmišljao sam.

Garylord je iz sačmarice pucao u prozor, iza kojega je netko naglo strgnuo zavjesu.

Je li možda ranio čovjeka koji je svom prijatelju u onoj uličici što je sjekla našu pružio tako lijepu zgodu za gađanje? Ukoliko ga je pogodio, kamo će se taj ranjenik zavući? Hoće li stići do svojega konja i nestati iz grada? Ili će...

U onoj kući prijeko planula je vatra. Ukućani su se odmah bacili na gašenje požara u sobi. Garylord je kroz prozor pogodio svjetiljku tako da se zapalio proliveni petrolej.

Potrčim prijeko. Nimalo me nije uzbuđivala činjenica što će se Garylord naći bez moje zaštite kad izađe iz stolarske radnje.

Naidem na skupinu muškaraca i žena. Bili su to kućevlasnici i susjedi koji su se pobojali da bi požar što se širio mogao zahvatiti i njihove kuće. Neki me čovjek pogleda, prokune i poviče:

– Ništa mi tu ne možemo! Klipan je grdno pogođen iz sačmarice i nalazi se iza kuće. Prijetio nam je revolverom i...

Ništa više nisam čuo.

Protrčim kroz kuću k stražnjem izlazu. Donje prostorije očito su pripadale uredu nekog ispitivača rude.

Nezapaženo sam stigao u dvorište. U najudaljenijem kutku, pod jednim orahom, pro našao sam osedlanoga konja.

Utrošio sam nekoliko trenutaka da bih provjerio nalazi li se u blizini još tko osim konja i mene. Dotakavši sedlo, osjetio sam ljepljivu krv pod prstima.

Sada mi je sve bilo jasno. Ranjeni momak nije više imao dovoljno snage da se podigne u sedlo. Vjerojatno je rukama pritiskivao rane. Zbog toga je jabuka sedla bila krvava. Uhvatio ju je rukom da bi se povukao u sedlo.

Odmah sam se bacio na posao.

U nekoliko navrata izložio sam se opasnosti: kleknuo bih i zapalio šibicu. U prašnjavim dvorištima iza kuća neprestano sam nailazio na tragove krvi.

Ubrzo sam se našao pred stražnjim vratima Cheshireova saluna.

Ušao sam. Iz maloga predsoblja vodio je neki hodnik.

Jedan od Cheshiereovih »izbacivača« upravo je pokušavao izbrisati tragove krvi – stružući obucom po podu. Čuo me je koju sekundu prekasno. Podmuklo me pogleda. Pokušao sam bez riječi proći pokraj njega, no on se odjednom baci na mene. Očekivao sam to. Izbjegao sam ga okrenuvši se u stranu i koljenom ga snažno udario u bedra. Čovjek je pao na pod. Dokrajčio sam ga cijevi revolvera.

Krvavi tragovi vodili su u prostoriju za goste.

Ovdje se nalazilo desetak gostiju. Bili su dobro raspoređeni. Zapravo je sve izgledalo kao i jučer kada sam Garylorda odvuкао od pokerskoga stola. I sada su kockari sjedili za jednim stolom, dok su ostali stajali pokraj bara ili pak sjedili za stolovima.

I Cheshire je bio ovdje. Stajao je uz kraj bara. Sestra mu se upravo pojavila na stubama.

Nitko ne reče ni riječi. Ogleđao sam se po prostoriji. Na stubama što su vodile na kat nije bilo tragova krvi.

Pogledao sam u najtamniji kut prostorije. Tamo je neki čovjek trupom nalegao na stol. Djelovao je poput pijanca koji pokušava ispavati svoj mamurluk.

Odjednom sam ustanovio da je to onaj ranjenik. Prišao sam mu i skinuo mu šešir. Uhvatio sam ga za kosu i htjedoh mu podići glavu: osjetih da je mrtav. Posljednjom se snagom dovukao do stola. Ispustim ga i okrenem se. Svi su me promatrali.

— Ušljive li zemlje, ušljiva li grada! — promrsim kroza zube. — Sada i mene obuzima volja da ovdje uspostavim red. Cheshire, loše je za vas što je taj momak pokušao ovdje pronaći sklonište. A vi ste ga onda posjeli u kut. Cheshire, idući puta ćete i vi nastradati!

Zaputim se k izlazu, no sada ude Garylord sa sačmaricom u ruci. Pogleda me gnjevno, predbacujući. Znao sam da je bijesan zbog toga što sam ga ostavio sama.

Pridemo baru i naručimo

pivo. Ukratko ga izvijestim o svemu što sam otkrio. Tek onda zamijetim da mi je grlo posve isušeno. Garylord najprije ispije pivo, a zatim razmisli o svemu što sam mu ispričao i pogleda mrtvaca u kutu.

Naposlijetku pogleda Jessea Cheshirea. Zatim će mu glasom koji je bio suh poput prašine na ulici:

— Cheshire, zabranjeno je držati mrtvace u prostorijama u kojima se izdaje jelo i piće. Salun će biti zatvoren tjedan dana. Osim toga, kažnjavam vas novčanom kaznom u iznosu od dvije stotine dolara...

Želite li što kazati, Cheshire?

Sada svi pogledaju Cheshirea. Svi su u salunu znali kako su ova dvojica sada ukrstili svoje mačeve, kako je svaki od njih stavio na kušnju svoju moć.

Odmaknuo sam se od Garylorda, progurao se do kraja bara, i zatim sam se pokraj ulaza naslonio leđima na zid.

Sada sam imao na oku cijelu prostoriju.

Krajičcima očiju moći ću zapaziti pokret i u najudaljenijem zakutku.

Bilo bi sasvim pogrešno da sam ostao stajati pokraj Garylorda. Na svu sreću, Cheshire se predomišljao i dopustio mi da promijenim položaj.

Sad su on i njegovi ljudi morali pucati u dva cilja na gotovo suprotnim krajevima prostorije.

Cheshire je još uvijek oklijevao.

Pri tome sam bio siguran da raspolaže barem sa četvoricom ili petoricom ljudi koji samo čekaju njegov znak.

IV

Bili su to barmen – ne onaj kojega sam ranio u ruku, već neki drugi – i dva revolveraša koji su se polagano primakli Cheshiereu. U pozadini je bio još jedan čovjek: do sada je sjedio za stolom u kutu. Polagano je ustao.

Glas tog čovjeka odjednom rasparsa tišinu:

– Jesse?

No Jesse Cheshiere se još uvijek nije pomakao. Ne reče ni riječi. Jednostavno je stajao, promatrao Garylorda i razmišljao. Konačno pogleda mene.

– Tamo, u onoj uličici, poginuo je još jedan čovjek – rekoh. – Samo nastavite, Cheshiere, ukoliko baš želite! Naprijed!

Jedva primjetno strese glavom. Bio je to znak za njegove ljude. Napetost malo popusti.

Sada se pokrene i Cheshiereova sestra Stella koja je dosad stajala na stubama kao da se skamenila. Okrene se i nestane mi iz vidnoga polja. Vjerojatno je ušla u koju od soba na katu.

Međutim, onaj čovjek za stolom u kutu koji je ustao još uvijek nije namjeravao odustati. Reče:

– Jesse, ukoliko se svi vi bojite, sam ću obaviti posao. Za mene je i Black Sheyboygan samo momak kojega se može potući. A bez Blacka Sheyboygana će ova debela pijanica biti samo bijedna ništica... Jesse, želiš li da ti pomognem? Učinit ću to. Samo kimni...

No Jesse Cheshiere sasvim jasno strese glavom i reče:

– On bi te lako slistio, Ollie. Ostavi to, Ollie, odjaši kući k svojoj braći!

Salun smo napustili zadnji. Uz glasno proklinjanje barmen zatvori vrata za nama.

A onda se nadosmo vani, u noći. Svjetla su još bila upaljena samo u nekoliko kuća. U trgovini je također bio mrak, iako trgovine u većini gradova rade sve do ponoći.

John Garylord se tiho nasimije. Zazveči s deset novčića po dvadeset dolara.

– Ta to je tako jednostavno – reče naposljetku. – I sam sam se začudio. Sigurno to valja zahvaliti činjenici što ste vi nepobjedivi revolveraš, Sheyboygane, a i tome što su neki već poginuli. I ja sam sredio svojega čovjeka, Sheyboygane! Pokazao sam se dovoljno odlučnim. Nakon što smo gradu pokazali da se ne skrivamo, da se umijemo boriti, poći ćemo na počinak. Otpratite me do kuće. Tamo ću se dobro utvrditi, tako da nitko neće moći do mene a da ne izazove buku.

– Noćas će sve ostati mirno – uzvratim mu. – A ne bude li Cheshiere idućih dana mogao pronaći nijednog revolveraša koji bi me mogao maknuti s puta, vjerojatno će prijeći na našu stranu. Cheshiere je suviše mudar. Bude li na našoj strani mogao uživati iste prednosti kao i prije, odustat će od borbe. Pritajit će se i čekati. Usponi i padovi života Cheshiereu nisu nimalo strani!

Garylord ne reče ništa.

Tek kad sam zastao pokraj njega dok je on otvarao kućna vrata, reče:

– Vaš brat Johnny vjerojatno još uvijek nepokretno leži u postelji s lakom vrućicom.

Dode li do kakve promjene, odmah me pozovite. K Johnnju ću poći danju i noću!

Zatim nestane u kući.

Čuo sam kako je unutra naslonio neku gredu na vrata.

Polagano sam se udaljio.

Dakako, neprestano sam promatrao okolinu. Bio sam budan i oprezan poput vuka u dvorištu farme. Znao sam da me sa sviju strana očekuju samo opasnosti.

Stigao sam u hotel i zaputio se u bolesničku sobu.

Svjetiljka je bila upaljena.

Brat je ležao u postelji nepokretan poput mrtvaca. Svjetlo svjetiljke nije dopiralo do njega. Nagnuo sam se nad njega i začuo ga kako diše. Nancy Stockton je ležala na sofi. Zacijelo sam je prenuo iz lakoga sna.

— U Johnnija nisam zamijetila nikakvih promjena — izvijesti me. — No što su značili oni hici vani?

Pridem joj i sjednem na sof u do njezinih nogu. Opet osjetim iscrpljenost.

— Dva su čovjeka poginula — rekoh joj. — Garylord je uz moju pomoć preuzeo vlast u gradu. Čak je i Cheshiere zašutio pred nama... Opet sam ubio čovjeka...

U posljednjim riječima zatra gorčina i samoprezir. Na žalost, nisam to mogao spriječiti.

Nancy Stockton privuče noge ispod vunenoga pokrivača i ovije ruke oko koljena. Ozbiljno me pogleda.

A zatim će s nekim čudnovatim mirom u glasu:

— Adame, znam da volite

brata, osjećate se odgovornim za njega i...

Zašuti očito u potrazi za prikladnim riječima, a zatim nastavi:

— Vjerojatno ćete uskoro opet morati ubiti ili ćete pak sami zaglaviti! No dali ste Garylordu riječ. Ne plaćate li previsoku cijenu za pomoć što je on pruža vašem bratu?

Kimnem. Ta i sam sam razmišljao o tome.

— Možda je cijena uistinu previsoka — promrmljam. — Ali drugačije nisam mogao platiti. Ta i sami ste vidjeli kako je Garylord izvadio tane iz rane opasne za život. Nije to smio učiniti, jer prema zakonu više nije liječnik. Njegov sam dužnik.

— Lijepo! — kimne djevojka. — Ali znam da ćete se ozbiljno zapitati, vrijedi li bratov život ubijati ili pak sam poginuti. Adame, zabrinjavate me više od bolesnika. On će zacijelo ozdraviti. Duboko sam uvjeren. No što će biti s vama, Adame Sheyboygane?

Kazala je to zbog iskrene zabrinutosti. Razabrao sam to u izrazu njezinoga lica. Osjetio sam kako iz nje zrači toplina, suosjećanje, želja da mi pomogne.

— Zašto vas zbog mene muče takve brige i turobne misli? — zapitam je.

Djevojka razrogači oči. Bile su to oči poput smeđega baršuna.

— Usamljeni ste, Adame — uzvratim polagano. — Vrlo ste usamljeni! Dali ste svoju riječ u залог. I ja sam usamljena u tom prokletom gradu, u toj pro-

kletoj zemlji. I ja sam mnogo izgubila. Svijet mi sada izgleda sasvim drugačije nego prije dva tjedna. Sve nas to povezuje!

Polagano sam ustao.

– Sada ću vas smijeniti do doručka – rekoh. – I vama je potrebno nekoliko sati za sebe, Nancy. Inače više upoće nećete skinuti haljinu!

I djevojka ustane.

Stajali smo sučelice. Gledala me je ravno u oči.

Odjednom sam znao da je ona sasvim na mojoj strani.

Uzmem joj lice među dlanove, sagnem se i poljubim je. Nancy se na nekoliko trenutaka pripije uz mene i uzvrat mi poljubac. Osjećao sam koliko je želje za životom u njoj.

Zatim sam je poveo k vratima. Prije nego što je izašla, još sam joj jednom uzeo lice među dlanove.

– Da, to je bilo dobro – rekoh. – Točno znaš što je dobro za čovjeka koji je ubio. Dopuštaš mu da te poljubi, da osjeti kako ga ne odbijaš. I to mu uvelike pomaže. U vlastitim očima ne izgleda više poput krvožednoga tigra... poput bjesomučnika koji ne umije ništa drugo nego razarati... Hvala ti, Nancy!

– Dobar si – reče mi blago.

– Pripadaš među prave ljude na ovoj zemlji! Samo nemoj dopustiti da te Garylord učini zločincem!

Izade.

* * *

Poslije doručka prošetismo gradom. Pokazivali smo se posvuda. Htjeli smo svima staviti na znanje kako još uvijek postojimo.

Salun je bio zatvoren.

Kad smo se zaustavili pred novom gradskom vijećnicom, dva su čovjeka upravo postavljala ploču.

Na ploči je stajalo:

SUDAC JOHN GARYLORD

Jedini predstavnik zakona zapadno od Pecos Rivera!

Garylording se naceri.

– Nije li lijepa ta ploča? – zapita me.

Nisam mu ni kimnuo. Samo sam pogledao ploču, znajući kako ona bez moje pomoći ne bi ni trenutak mogla stajati na tom mjestu.

– Jedini predstavnik zakona zapadno od Pecos Rivera – rekoh. – A koji bi još drugi zakon mogao ovdje postojati?

Smiješak mu otvrdne na pretilu licu.

– Ljudi su ipak proklete ništarije – reče. – A osobito su zli kada licemjerno ispovijedaju dobrotu, kršćanstvo i tko zna koje još ideale. Znam to, ta bio sam liječnik. Uvijek sam imao posla s ljudima. A i poslije... Pa i ovdje... Ne vjerujem da bi na tom prokletom svijetu moglo postojati išta sveto i dobro! Sheyboygane, moj će zakon biti bolji od bilo kojeg drugog! Namjeravao sam završiti život u pijanstvu i kockanju, no to mi je bilo suviše dosadno. Sada želim moć! Godi mi ta igra oko moći. A vi me morate zaštititi, Sheyboygane! Dali ste mi riječ!

Da, dao sam je.

Podem dalje.

Charly Skinner, predradnik, izade mi u susret.

– Za danas još imamo posla – reče. – A onda bismo pošli. Razumijete li me, šefe?

Kimnem.

– Da, znam, Charly. Vi ste vozači. Potrebna vam je zaprega od osam mula ispred teških kola. Morate putovati bilo kamo... čeznete za suncem, kišom, vjetrom, prašinom, za logorskim vatrama. Ovo ovdje nije za vas. Gradovi poput ovoga za vas su samo privremena odmorišta. Dobro vas shvaćam. Osim toga, ne bih vas više dugo mogao plaćati.

Ispriljubivo me pogleda i odmah sve shvati. Znao je da sam postao Garylordov rob.

No ipak reče:

– Šefe, namjeravate li dohvatiti za ovratnik braću Slater i njihovu razbojničku družinu koja nas je napala i uništila naša kola da bi učinila uslugu Standing-Toru, bit ćemo s vama. U tom slučaju nećemo otići!

Stresem glavom.

– Možda će proći čitavi tjedni prije nego što išta poduzmem u toj stvari. A ne znam hoću li uopće što poduzeti. Ne, toliko dugo ne možete čekati. Podite samo i potražite novi posao vozača. Poslije večere isplatit ću vam nadnice.

Nakon tih riječi pošao sam za Garylordom koji je ušao u vijećnicu. Unutra je došlo do novih promjena. Ben Hammer nam pođe u susret.

– Kovač i njegov pomoćnik upravo rade na zatvorskim ćelijama – reče. – No kaže da će ih uništiti ne bude li mu sud mogao platiti.

Garylord se nasmiješi i izvuče dvije stotine dolara što ih je sinoć ubrao kao kaznu od Cheshierea.

– Novac je ovdje, Hammer

– reče Garylord. – Pobrinut ću se da kovač dobije još novaca. Novca nam neće uzmanjkati.

Okrene se k meni.

– Te prostorije su sasvim dobre. Još ćemo se danas preseliti. Napustit ću svoju kuću. Sheyboygane, mislim da je sasvim u redu što ćete otpustiti svoje ljude. Oni su dobri vozači koji se umiju boriti i protiv razbojnika. No ovdje su nam ipak potrebni drugačiji ljudi. Uskoro ćemo ih imati.

Sada sam znao do čega će doći. Bio sam posve siguran. I nisam morao dugo čekati. Kad smo ušli u gradsku vijećnicu, dočekala su nas dva čovjeka.

Odmah sam ih prepoznao. Bila su to ona dva revolveraša iz Cheshiereova saluna koji su još jučer bili spremni na borbu i čekali na Cheshiereov znak.

– Možete li porazgovarati s nama? – zapita jedan.

Garylord ih pogleda i kimne. I on ih je zacijelo prepoznao.

Čovjek čak skine šešir i počne ga vrtjeti u rukama.

– Bili smo kućni policajci u Green-Creek salunu – reče. – Ali protiv vas, suče, i zakona, Cheshiere je vraški jadan momak! Stoga smo pomislili da bi tako važan sud poput ovoga, jedini zakon zapadno od Pecos Rivera, mogao ustrebat i valjane suradnike...

– U redu, mladići – prekine ga Garylord. Oči mu zasjaju od divlje radosti.

Momci su očito pogodili pravu žicu!

– Podignite ruke i zakunite se da ćete najsavjesnije i svim svojim silama služiti sudu Green Creeka i zakonu koji on predstavlja!

Oba revolveraša ga pogledaju u čudu. Očito im se učinilo da su se prebrzo dokopali sreće.

No onda shvate značenje onog svjetlucanja u Garylordovim očima. Podignu ruke i izreknu uglas:

– Kunemo se!

– Sada ste zamjenici šerifa! – objavi Garylord. – Načulite uši, dobit ćete prvi zadatak!

– Slušamo, suče – reče jedan. – Uostalom, zovem se Chuck Peters. A ovo je Laredo.

Garylording kimne. Za njega očito nije bilo važno kako se koji od njih zove. Reče:

– Prodite gradom i uberite od svakoga građanina po deset dolara sudskoga poreza! Ukoliko se netko bavi nekim poslom, naplatite dvadeset dolara. Načinite popis! A ne želi li tko platiti, dovedite ga ovamo. Zatvorit ćemo ga.

Garylording se samo nasmiješi, domahne mi rukom, a zatim podosmo dalje.

– Sve se pokreće – promrmlja. – Sve je to tako smiješno lako! Čovjek mora imati iza sebe samo jednoga revolveraša kojemu nitko nije dorastao. Sheyboygane, sve više uživam u tome. Uskoro ću blagosloviti onaj crni dan kada sam propao na istočnoj obali, dan kada više nisam znao što da radim. Kakva će to biti sjajna igra!

Ne rekoh ništa. No znao sam da je taj čovjek sada pijaniji negoli što bi bio da je pio viski!

V

Poslije dugoga vremena, taj se dan naposljetku zbio radodni događaj.

Johnny se probudio oko podneva. Nekoliko je trenutaka

žmirkao na danjem svjetlu, a zatim mu se pogled razbistrio. Počeo se prisjećati.

Prepoznaje me.

– Hej, veliki! – promrmlja konačno, nakon što je dva puta pokušao nešto kazati. – Zacijelo sam ti zadao mnogo posla, Adame?

– Ah, ostavi to! – uzvratim mu. – Kako se osjećaš, Johnny-boy?

Prije nego što je uspio išta kazati, umiješa se Garylord.

– Ne miči se! – gotovo poviče. Zatim objasni Johnnyju što se s njim dogodilo i završi riječima: – Pričekat ćemo još nekoliko dana. Tek ćeš se onda pokušati pokrenuti, moj mlađicu. Sada bi moglo biti prerano. Mogao bi nešto prekinuti, zauvijek upropastiti. Tane ti je oštetilo kralješnicu.

Počne ga opipavati. Neprestano je zapitkivao, a Johnny mu je odgovarao.

Nešto poslije znali smo sve.

Johnny je osjećao nešto nalik na trnce u nogama, no ipak je od pasa naniže bio posve uzet. Brat nije osjećao noge. Namjeravao se osvetiti. Shvaćao sam ga posve dobro. Nisam mu ni kazao da smo izgubili naša vozila i robu.

I sâm sam osjetio mržnju prema tom gradu.

Johnnyja odjednom obuzme umor. Budno ga je stanje sasvim iscrpilo, izmorilo ga je kao da je proveo dvadeset i četiri sata u sedlu. Odjednom zapadne u san nalik na nesvjesticu. To me samo obradovalo. Garybord je izašao.

Ušla je Nancy. Neko me je vrijeme promatrala. Osjetih u njoj toplinu i suosjećanje.

A zatim je ušao Pedro, Meksikanac.

– Šefe, moram vas obavijestiti da su Clayborneovi stigli u grad. Suca su bacili u prašinu, vuku ga na lasu...

Nisam ga više slušao.

Garylordu sam prijeko potreban. A i John Garylord je bio potreban meni zbog brata. Možda će Garylord još štošta morati učiniti za Johnnyja.

Pojurio sam niz hotelske stube.

Ipak, kad sam stigao u predvorje, poravnao sam kolt i polagano izašao.

Clayborneovi nisu došli sami. Dovedi su još nekoliko jahača koji su zatvorili ulaze u grad i zauzeli položaje nasuprot gradskoj vijećnici.

Tri jahača bila su zaposlena s Johnom Garylordom.

Hazel Evans, jednoruki vlasnik hotela koji se pojavio iza mene u otvorenim vratima, baci na trojicu jahača samo jedan pogled pokraj mog ramena.

– Oprez! – šapne mi. – To su Jim i Frank Clayborne, starija Olliejeva braća. Povelili su sa sobom desetak revolveraša.

Sada sam znao sve.

Ollieja Claybornea već sam upoznao. Jučer se u salunu namjeravao boriti. A zatim je odjahao iz grada. Sada je doveo sa sobom dva starija brata.

John Garylord je bio u lošem položaju.

Ollie ga je držao na lasu poput debeloga bika. Vukao ga je za sobom po prašnjavom kolniku... neprestano je prolazio cestom gore-dolje ispred hotela.

Poput mladega brata, Jim i

Frank Clayborne također su bili crvenokosi. Ipak su to bili zreliji ljudi, nisu više bili divlji poput Ollieja. Djelovali su okrutno, opasno i bezobzirno.

Pogledali su me.

Ollie zauzda konja i ostavi Garylorda da nekoliko trenuta leži u prašini, I on me pogleda.

– Ovo su mi starija braća, Sheyboygane! – poviče Ollie.

– Ukoliko u ovoj zemlji postoji koji zakon, onda je to naš zakon! Hajde, pokažite mu, braćo!

– Zaveži, mali! – reče mu preko ramena jedan od Clayborneovih. – Moraš obaviti još jedan posao. Zašto si zastao?

Divlji Ollie natjera svojega konja u propanj. Garylorda, koji je već ustao, laso opet baci na tlo.

Kad sam povukao revolver, momci su trgnuli svoje konje i poput Indijanaca se bacili u stranu, tako da su ih životinje štatile svojim tijelima. Dakle, i to pripada u njihov način borbe. Bili su to razbojnici što su se uspjeli održati samo zahvaljujući svojoj divljini. A budući da su u ovoj zemlji podigli ranč, htjeli su što više odgoditi dolazak zakona da bi se mogli služiti svojim vlastitim zakonom.

Zapucao sam. Morao sam oboriti njihove konje da bih tako i njih natjerao pred svoju revolversku cijev. No ipak nisam smio pucati divlje. Raspolagao sam samo sa šest metaka. Na konje sam utrošio dva. Kad su životinje pale, ugledao sam Jima i Franka Claybornea. Odmah su skočili s konja, sagnuli se i zapucali u

mene. U uzvitlanoj prašini razabirao sam samo njihove obrise. No plamićci na grlima njihovih cijevi bili su sasvim jasni.

Osjetio sam kako me pogada njihova tanad. Istodobno sam osjetio i trzanje oružja u svojoj ruci. Pali su na tlo. No i ja sam bio ranjen. Ipak sam još stajao na nogama.

Divlji Ollie dojuri na svom konju. Iz sedla zapuca u mene. Izbacio sam ga iz sedla posljednjim metkom.

Borba je sada bila svršena.

Brzo nabijem oružje. U međuvremenu Garylord ustane i pronađe svoju sačmaricu. Dograbi je i prijeđe k meni. Izgledao je strašno.

S ulaza u mjesto počnu se približavati jahači Clayborneovih. Napustili su svoje položaje ispred gradske vijećnice. Iz nje su sada izlazili moji vozači i zamjenik šerifa Ben Hammer.

Pojavila su se i oba revolveraša što ih je Garylord proglasio zamjenicama šerifa. Prema svemu sudeći, odjednom više nisam bio sam.

Jahači Clayborneovih se nisu namjeravali boriti. Došli su samo da bi pokupili braću.

Osjećao sam kako mi krv istječe iz rana. No nabio sam kolt i čekao. Još sam uvijek bio spreman nastaviti borbu.

Jahači Clayborneovih me stanu pogledavati no nijedan od njih nije zauzeo prijeteci stav. U prašini što ih je još uvijek obavijala poput magle uskomelašali su se oko braće što su ležala na tlu.

Jedan jahač ponovno uzjaše svojega konja i dojaše k meni. Garylord je sada stajao pokraj

mene, sav zaprašen, izderane odjeće. Jahač Clayborneovih se ni ne osvrne na nj. Pogleda me s konja i reče:

– Sva trojica su još živi, a možda će i ozdraviti. Staviti ćemo ih na kola sa slamom i odvesti na ranč. Imamo nekog kuhara, Kineza, koji se bolje od svakog liječnika razumije u liječenje rana. Sheyboygane, Clayborneovi su sami htjeli srediti tu stvar s vama. Imali su dobrih izgleda.

Htjede okrenuti konja.

No Garylord će mu osorno:

– Clayborneovi će napustiti sve naseobine i farme što su ih preuzeli nakon što su otjerali svoje male susjede. Sudac sam i neću trpjeti nikakav razbojnički ranč u zemlji. Svakom protjeranom doseljeniku pomoći ću da dođe do svojih prava.

S očitim prezirom na licu jahač se sada okrene Garylordu i reče: – Debeli, jedan jedini revolveraš Sheyboyganova kova može ovdje izmijeniti svijet... ovdje, gdje vlada zakon jačega! Bez Sheyboygana ti bi bio samo jadna ništica! Kad ne bi bilo njegove pomoći, ti bi sada na nogama i rukama pucao gradom!

Trgne konja.

Garylord usmjeri svoju sačmaricu u jahača.

Prije nego što je povukao otponac, posljednjom snagom podignem mu cijev. Obje cijevi izbace sačmu ukoso, spram neba.

Usmjerio sam svoj kolt u jahače Clayborneovih. Bili su bijesni, najradije bi Garylordu skinuli skalp. Garylord prokune pokraj mene. – Zavežite!

– rekoh mu. – Ne budite glupi! Moram u kuću... inače ću se srušiti. Ovdje vani vas više ne mogu štititi.

Nakon tih riječi okrenem se. Morao sam skupiti svu snagu da bih se održao na nogama. No kad sam ušao u hotel i kada me Clayborneovi jahači više nisu mogli vidjeti, zaljuljao sam se. Hazel Evans pridrži me u posljednjem trenutku.

VI

Kad sam se probudio, u sobi je bio samo Johnny. Ležao je u postelji do moje. Zatim se povrh mene odjednom pojavi lice Nancy Stockton. Ispitljivo me je promatrala.

Gorko sam se nasmijeo.

– Zar se bojiš za mene?

Kimne.

Nekoliko trenutaka netremice smo se promatrali. Osjetio sam bolove u ranama. Tek onda sam shvatio da su me pogodili u lijevo stegno i u desni bok. Ona ogrebotina na rebrima što sam je dobio ranije i što ju je Garylord zalijepio flasterom nije me više boljela.

– Kostí ti nisu ozlijeđene – reče Nancy. – Ipak, izgubio si mnogo krvi. Garylord ti je izvadio jedno tane iz bedra. Reče da su te rane za čovjeka poput tebe samo ogrebotine i da ćeš već za tjedan dana moći jahati, bude li to potrebno. Oh, Adame... zapravo bih najviše voljela kad bi morao četiri tjedna proležati ranjen u postelji. Tada te Garylord ne bi više mogao iskorištavati za svoje ciljeve.

Vrata se otvore. Uđe Garylord. Iza njega se pokažu revol-

veraši Chuck Peters i Laredo. Prema tome, sada ih je stalno vodio sa sobom kao svoju tjelesnu stražu.

No momci ostanu vani. Garylord zatvori vrata za sobom i pride mojoj postelji. U svjetlu svjetiljke na licu mu zamijetim zadovoljni smiješak.

– Valjano ste obavili svoj posao, Sheyboygane – reče – Garylord. – Sada se možete nekoliko dana odmarati. Budući da smo tako sjajno sredili Clayborneove, svi mi ljudi jedu iz ruke. Čak je i Jesse Cheshire već poslao svoju lijepu sestru k meni. Sasvim se pripitomio i ubuduće će uložiti svu svoju snagu i utjecaj da bi mi pomogao na svakom koraku. U međuvremenu sam sastavio nekoliko pisama i poslao ih važnim listovima zapadno od Mississippija. Pisao sam i guverneru. Uskoro će saznati kako je iz zdravog razuma naroda i snage pionira izrastao red i poredak čak i zapadno od Pecosa. I to će ga obradovati.

Nakon tih riječi pode.

Pogledam Nancy. Djevojka pogleda zatvorena vrata i začudeno zaklima glavom.

– To je sasvim shvatljivo, Nancy – rekoh joj. – Mora steći prijatelje među sitnima da bi mogao skalpirati velike. Od sitnih ne može dobiti ništa... barem ne zasad. No čovjeku poput njega oni pružaju podršku, osiguravaju mu privid čestitosti.

Vrijeme se otezalo unedogled. Moja je nestrpljivost postojala sve veća, a Johnny je patio jer je shvatio da sam se prodao Garylordu da bih pomogao njemu.

Garylord nas je redovito posjećivao dva puta na dan.

Šesti dan poslije borbe s Clayborneovima, Garylord mi reče:

– Imat ćemo nevolja s ljudima iz Standing-Tora. Prema pouzdanim obavještenjima kojima raspolazem, oni neće više prekriženih ruku promatrati kako se Green Creek pomalo pretvara u grad iz kojega dolaze red i zakon. U Standing-Toru su shvatili kako mi ovdje namjeravamo izgraditi novi kotar u kojemu će Green Creek biti glavni grad.

– Moglo se to očekivati – rekoh mu.

Kimne.

– Braća Slater okupljaju jaku bandu – nastavi Gaylord.

– Slaterovi namjeravaju doći ovamo da bi razorili Green Creek i ubili mene. Kane doći ovamo i uništiti sve. Sheyboygane, uskoro će mi biti potrebna vaša pomoć. Morate što prije ozdraviti.

Kimnem

– Sutra ću ustati – rekoh mu. – To sam već odlučio. Moglo se očekivati da će razbojnici iz Standing-Tora doći ovamo. Ne mogu oni trpjeti nikoga pokraj sebe! Pogotovu ne mogu podnijeti činjenicu što se Garylord proglasio sucem područja u koje će pripasti i Standing-Toro. Gospoda u Standing-Toru su svakako za samostalnost i slobodno takmičenje na tržištu!

Pogleda me i nasmiješi se. Posljednjih je dana smršavio. Na njemu nije više bilo sala, nije više nalikovao na meduzu. Sada je izgledao kao mišićav čovjek.

Pođe na drugu stranu bračne postelje i reče Johnnyju:

– Danas će biti ozbiljno, moj mladiću! Pokušat ćemo nekoliko pokreta. Počet ću s masažom od leđa naniže. Želim pokazati tvom starijem bratu koliko ti je koristila njegova pomoć... pomoć što je pruža meni!

Zatim se prihvati Johnnyja. Nije žalio truda, oznojio se. Nancy mu je pomagala. A za Johnnyja. Nije žalio truda, oznojio se. Nancy mu je pomagala. A za Johnnyja je to bila prava muka. Problijedi i počne teško disati no, nakon što su ga preokrenuli na trbuh, udahne s olakšanjem.

Garylord mu je oprezno trljao leđa.

– Osjećam noge! – odjednom poviče Johnny promuklim glasom. – Mogu ih pokrenuti! Osjećam čak i vrške nožnih prstiju. Doktore, hoćemo li pokušati...

Garylord strese debelom glavom.

– Nećemo još! – uzvрати grubo i izade.

No brzo se vrati s nekim čovjekom koji se popne na stolac i uvijek u gredu na stropu dvije jake kuke. O njih objesi platnene vrpce što su završavale ojaštucenim petljama.

Johnnyju su noge provukli kroz te omče, tako da su bile oslonjene u gležnjevima.

– Sada možeš hodati – reče mu Garylord. – Možeš pokretati noge a da one ne nose težinu tijela.

Okrene se k Nancy.

– Neka pokreće noge po nekoliko minuta svaka dva sata!

Zatim počne promatrati kako Johnny pokreće noge. I ja sam ga zadovoljno promatrao. A Johnny je stenjao od radosti. Nancy se smješkala.

Svima nam je bilo jasno kako će se Johnny na taj način opet naviknuti na pokrete nogama a da pri tome ne opterećuje previše kralješnicu.

Garylora mi kimne, zatim izađe. Znao sam što to znači: potreban sam mu.

VII

Sutradan sam ustao. Nancy mi je kupila potrebne odjevne predmete.

Opasao sam oružje i uzeo štap da bih poštediti nogu oslanjajući se na nj.

Na vratima je stajala Nancy. Promatrala me pogledom punim radosti, no u dubini očiju zamijetio sam sjenu tuge. Znao sam da se boji za mene. Končno, sad sam opet na nogama, opet sam revolveraš i tjelesni stražar broj jedan Johna Garylora.

Suviše je dobro znala da sam brži od svih njegovih revolveraša.

Osim toga, svakako sam pouzdaniji za njega od svih drugih koji su se u međuvremenu okupili oko njega. Imao je moju riječ, a bratu je još uvijek bila potrebna njegova pomoć.

Nisam se još osjećao zdravim. Još uvijek nisam bio uspio nadoknaditi ni gubitak tjelesne težine, ni gubitak krvi. A i moja se noga vladala pomalo čudljivo kad bih je opteretio težinom tijela.

Susreo sam nekog čovjeka koji je na prsluku nosio zvi-

jezdu pomoćnika šerifa. Nisam ga prepoznao, no on me pogleda, hladno se nasmiješi i reče:

— Ja sam Kirby Fisher, Shey-boygane. Sigurno ste već čuli za mene.

Kimnem i pogledam ga. Da, čuo sam već za njega. Bio je to vrsni revolveraš. I ja sam, prije nego što sam pokušao sa svojom putujućom trgovinom, pripadao među njegovu svojtu.

Samo sam kimnuo i nisam ništa rekao.

Kirby Fisher je bio jedva osrednje visine. Kosa mu je bila boje pijeska, a nosio je i smiješno tanki brk. Na prvi je pogled djelovao gotovo neugledno... sve dok mu čovjek ne bi zavirio u oči. A onda bi mu odjednom sve postalo jasno.

Bio je to vuk!

U gradu ima mnogo stranih jahača — reče. — Jedva da ih još možemo držati na oku. Ukoliko su to jahači braće Slater iz Standing-Tora, onda je sve jasno. Nije li tako?

— Da — uzvratim mu gotovo ravnodušno. — Ukoliko su braća Slater uvukli svoju bandu u grad, svi će udariti odjednom! Bojite li se, Kirby Fisher?

Naceri se i podigne gornju usnu. Zubi su mu bili čvrsti, besprijekorni. U očima mu zasvjetluca nešto hladno i ubojito. — Postavili smo stupicu — reče Fisher. — Sudac je u gradskoj vijećnici. Svi to znaju. Poslužiti će kao meka u stupici. Dobro znamo kako ga se braća Slater žele dočepati. A kuće oko gradske vijećnice zaposjeli su strijelci. U gradskoj vijećnici sakriveno je više revolveraša

nego što bi uhode braće Slater uopće mogle pomisliti. Shey-boygane, htio sam vas samo upozoriti. Lijepo je to od mene, nije li? Sigurno niste pokretni poput mene i nećete moći tako brzo skočiti u zaklon.

Dotakne obod šešira i htjede krenuti dalje. Bio je to vrlo čudljivi revolveraš kojemu nije bilo do susretljivosti ili prijaznosti drugih ljudi. Eto, bio je takav i ništa se tu nije moglo izmijeniti.

Osjetio je da sam ostao zatvoren spram njega. Nismo imali ništa zajedničko. Možda mu i nije bilo pravo što je na popisu Johna Garylorda tek drugi ili treći čovjek.

Pošao sam dalje.

Kad sam bio ispred brijačnice, vidio sam poštansku kočiju iz El Pasa da dolazi u grad. Bila je krcata žena koje su krov kočije pretrpale svojom prtljagom.

Kočijaš je valjano potjerao zapregu od šest životinja.

Poštanska kočija projuri pokraj mene i zaustavi se pred gradskom vijećnicom uz škripu kočnica. Još se uvijek nisam mogao dovoljno načuditi činjenici što se u kočiji nalazilo toliko žena. Naposljetku mi dopre do svijesti kako kroz prozore kočije nisam mogao zapaziti jedno jedino žensko lice.

Vidio sam samo šešire, velove ili pak lapeze postavljene ispred lica. Eto, putovanje se odvijalo po velikoj vrućini, a ceste su bile silno prašnjave. Zbog toga velovi i lepeze.

Odjednom me nešto uzbuđi.

Zastanem na ulazu u brijačnicu i zamijetim kako se i

Kirby Fisher odjednom ukočio. Vidjeli smo kako se poštanska kočija zaustavila i kako su žene iskočile iz nje.

No sada to više nisu bile žene! Bili su to muškarci. Razbojnici!

Samo su gornje dijelove tijela zaodjenuli ženskim haljinama, tako da se pomisli kako su u kočiji bezazleni gosti, na primjer skupina plesačica koje će gostovati u kojem salonu.

Bila je to Slaterova razvojnička družina.

Odmah su nahrupili u gradsku vijećnicu. Stigli su da bi slistili našega suca. Bilo je to posve jasno.

Dočepali su se poštanske kočije negdje putem da bi tako dospjeli u grad. Sigurno su znali kako se stanica poštanske kočije odnedavno nalazi ispred gradske vijećnice.

Divlji urlici i krikovi odjeknu Green Creekom. To je bio znak. Sada živne i ono nekoliko ljudi što se naoko dokono vrzmalo gradom, postajkivalo ispred saluna, trgovine, sedlarske radnje.

Nekoliko ih izade iz saluna.

Odmah su zapucali.

Njihova je namjera bila posve jasna. Htjeli su cestu imati za sebe. Tko ne pripada među njih, neka pobjegne u koju kuću ili radnju i neka tamo pronade sklonište! Pucali su u sve oko sebe: u ljude, vrata, prozore.

Tane mi prozuji pokraj glave i razbije prozor brijačnice.

Začujem gnjevni povik Kirbyja Fishera.

Odjednom mi se u ruci nađe revolver. Pucao sam a da toga nisam bio svjestan.

I Kirby Fisher je pucao.

Jahači Slaterovih što su izašli iz saluna ili pak zastajkivali pred njim htjeli su se isprva upustiti u revolverašku borbu s nama. Pokušali su zadržati svoje položaje i zasuti nas vatrom.

Razmak između njih i nas bio je prilično velik, no mi smo ipak bolje gađali. Kirby Fisher i ja odjednom smo postali dobro uigrani par.

Jednoga za drugim pogodimo trojicu revolveraša, a kad su drugi htjeli pobjeći u salun da bi tamo pronašli zaklon, odjednom su se našli pod unakrsnom vatrom sačmarice što je prasnula iz obje cijevi.

Kirby Fisher i ja ponovno nabijemo naše revolvare i povučemo se u ulaz brijačnice. Prvi sam nabio revolver. Oslanjajući se o štap, ponovno sam izašao na pločnik od dasaka. Ponadao sam se da nitko neće pucati na mene iz puške. Naravno, protiv puške ne bih imao nikakvih izgleda. Nisam se mogao kretati dovoljno brzo, tako da sam bio dobar cilj koji bi i slabiji strijelac mogao lako pogoditi.

Moji izgledi bili su samo u tome što sam na veću udaljenost umio bolje pucati nego revolveraši što su stigli s braćom Slater.

Na udaljenosti od dvadesetak koraka jedva da su ikoga pogodili. A ja sam mogao sigurno pogoditi cilj i na četrdeset koraka udaljenosti.

Krenuo sam polagano naprijed i pri svakom drugom ili trećem koraku zapucao u kojega od ljudi što su došli ovamo da bi osvojili grad.

Kirby Fisher se ubrzo našao pokraj mene. Za ciglih nekoliko trenutaka očistismo glavnu ulicu prema gradskoj vijećnici. Onda nam je konačno pristigla i pomoć.

Jesse Cheshire i njegov barmen izašli su s puškama.

S krovova kuća ili pak s gornjih katova zapucale su tri ili četiri puške. Bili su to ljudi koje je na ta mjesta rasporedio Garylord. Međutim razbojnici braće Slater borili su se divlje i prepređeno. Još su uvijek imali dobrih izgleda i nije im bilo ni na kraj pameti da odustanu. Morao sam ući u udubinu jednoga zida da bih mogao ponovno nabiti svoj kolt.

Kirby Fisher je ležao u blizini između daščanoga pločnika i korita za napajanje konja, iz kojega se voda dizala uvis kad bi koje tane palo u nj.

Pokraj gradske vijećnice bjesnjela je divlja borba. Tamo se ponajviše pucalo.

Nabijem kolt, izađem iz udubine u zidu i podem dalje. Kirby Fisher postupi poput mene. Sada smo već pucali u neprijatelje, koji su bježali. Kroz jednu poprečnu ulicu pokušavali su umaći iz glavne ulice.

Nekoliko jahača također nagne u bijeg. Uzvitali su silnu prašinu. Cheshire i njegov barmen još su uvijek pucali iz svojih pušaka. Praskalo je odasvud: s prozora, vrata, s krovova kuća. Samo što su se sada u borbu umiješali i drugi građani.

Kod gradske vijećnice podigne se vrtlog prašine. Jedva da se išta moglo nazrijeti kroza nj.

Poštanska kočija još je uvijek bila tamo. Odjednom pojuri.

Ljudi su nagnuli u bijeg.

Braća Slater i njihova razbojnička banda naposljetku su shvatili da su upali u stupicu. Konačno su odustali i potražili spas u divljem bijegu. Uskovitlana ih je prašina štitila poput magle što se valja povrh tla.

Kirby Fisher mi pride i naceri se.

– Nije to ni loše za bolesna čovjeka – reče mi. – Velik ste čovjek čak i sa štakom, Sheyboygane!

Samo razvučem usta.

A onda podosmo dalje. Kad smo stigli do gradske vijećnice, izađe Garylord. Djelovao je poput velikoga lovca koji je upravo ustanovio koliki je put prevalio. Naokolo su ležali poginuli i ranjeni: bilo ih je ukupno šest.

Garylorld me pogleda i reče:

– Sheyboygane, dodajte mi malo vaš kolt. Želio bih ustanoviti koliko mu je vruća cijev.

– Opeći ćete se – promrm-ljam i pružim mu cijev revol-vera.

Garylorld stavi ovlaženi prst na cijev, a slina odmah zapišti.

– Izvrsno, moj prijatelju! – reče Garylord.

– Čovjek se uistinu može osloniti na vas. U pravom ste trenutku skočili na noge, a možda je upravo to bilo odlučujuće. Gotovo sam siguran. Nije li tako, Kirby?

Ovaj se samo nasmiješi.

– Doista je izvrstan za čovjeka koji je tek prizdravio i mora se kretati sa štapom! – reče. – No valja to zahvaliti i njegovu glasu, nije li tako? Nisam na tako veliku glasu.

Garylorld se samo nasmije na tu primjedb. Pljesne rukama.

– Konje ovamo! – poviče. – Hej, gospodine Fisheru, naložite potjeri da uzjaše! Kola! Gdje su moja kola? Gospodine Sheyboygane, biste li me kolima odvezli u Standing-Toro? Ili ste preumorni?

Pokolebao sam se na trenutak. Shvatio sam da se on namjerava zaputiti u potjeru za razbojnicima i napasti Standing-Toro.

A ljudi iz Standig-Tora su mi štošta dugovali.

Odjednom sam se dušom i tijelom našao na Garylordovoj strani. Razbojници iz Standing-Tora i njihovi prijatelji prisilili su me na borbu.

Brata su mi gotovo pretvorili u bogalja.

A onda su nahuškali braću Slater i njihovu razbojničku družinu da unište moja vozila.

Za mene je to značilo gubitak od najmanje deset tisuća dolara.

– Dolazim, Garylorde – uzvratim mu. – Slaterovi i ljudi iz Standing-Tora duguju mi više od deset tisuća dolara.

– Znam – naceri se Garylord – u međuvremenu sam saslušao vaše vozače i zapisao njihove izjave. Standing-Toru ćemo predočiti račun.

* * *

Ubrzo pojurismo za našom potjerom što su je predvodili Kirby Fisher, Chuck Peters, Laredo i neki stanoviti Oklahoma-Smith koji je Garylordu stigao zajedno s Kirbyjem Fisherom da bi mu ponudio svoje revol-veraške usluge.

Oklahoma-Smith je bio na

zlu glasu. Na teritoriju Indijana počinio je mnoga zlodjela.

Eto, čovjek na tako zlu glasu jaše sada za Garylorda i njegov zakon! Nije mi se to ni malo svidalo, no ništa tu nisam mogao izmijeniti. A povrh toga, jedva sam čekao da uništimo onaj razbojnički grad.

Naša potjera sastojala se od četrdesetak jahača. Garylord je poveo čak i one jahače koji su u njegovo ime zaposjeli ranč Calyborneovih i nadgledali gotovo dvadesetak tisuća grla stoke.

Izložio se očitoj opasnosti: stada poraženih Clayborneovih nekoliko će dana ostati bez paske.

Ipak, pobjeda nad Standing-Torom za njega je bila mnogo važnija.

Garylora je osobno upravljao kolima na dva kotača.

U kola su bila upregnuta dva sjajna vranca, tako da nismo mnogo zaostali za potjerom.

Vozili smo se otprilike istim putem kojim sam onomadne prošao s ranjenim bratom da bih Garylorda zamolio za pomoć.

Garylora je dobrano potjerao oba vranca. Vješto je upravljao zapregom. Zacijelo je i na Istoku kao poznati liječnik imao dobru zapregu.

To se sasvim podudaralo s njegovom prirodom. Vješte ruke kirurga su uz pomoć uzda neprestano držale životinje pod kontrolom.

Jednom mi se nasmiješi. Nešto mu zasja u očima koje više nisu bile toliko pritisnute jastučićima sala.

– Standing-Toro nam je jedini takmac – započne Garylord. – Kad pokorimo taj grad, ništa nam se više neće ispriječiti na putu do našeg cilja.

Kimnem i zapitam Garylorda:

– Jeste li već preuzeli rudnik »Aurora«? Čuo sam kako je vlasnik rudnika Daniel Donovan jučer ustrijeljen u bijegu. Namjeravao je umaći iz zemlje.

– Naravno, namjeravao je – kimne Garylord. – Iako je znao da će mu jamčevina propasti, pokušao je pobjeći. Svoj je rudnik u potaji prodao nekom čovjeku za desetinu procijenjene vrijednosti. Znao je da će ga osuditi zbog ubojstva iz nehata. Jedan ga je zamjenik šerifa morao ustrijeliti prilikom bijega. Bio je to pokušaj bijega s oružjem u ruci.

Oštro me pogleda sa strane.

– No zašto ste me zapitali jesam li preuzeo rudnik »Aurora«? – zapita me s nekom mješavinom podmuklosti i poruge u glasu i očima.

– Nije potrebno da se zavaravamo – odgovorim mu. – Prokleti ste lopuža! Već ste vlasnik ranča Clayborneovih. Da, znam, službeno samo upravljate rančem da biste mogli udovoljiti zahtjevima za naknadu štete ljudima koje su Clayborneovi oštetili. No, sigurno ćete prodati ranč kakvoj marioneti, ukoliko to već niste učinili. A tko će vam onda dokazati je li na ranču bilo pet tisuća grla stoke ili dvadeset tisuća? Isplatit ćete nekoliko tisuća dolara za naknadu štete, a u vlastiti ćete džep strpati barem sto tisuća. Sada zacijelo posjedujete i rudnik. A činje-

nica što ovdje osnivate banku koja će doseljenicima i sitnim rančerima pozajmljivati novac ipak je samo nova varka koja će vam omogućiti da jednoga dana prigrabite obrađenu zemlju čija će vrijednost u međuvremenu porasti. Garylorde, prokleti ste lopuža!

Isprva se htjede naljutiti.

No onda se hladno nasmiješi.

— Na ovoj zemlji postoje samo lovci i progonjena divljač... samo oni koji žderu i oni koji će biti požderani. Volim svoje zvanje! Osjećam se odbačanim za njega. A onda...

Odmahne.

— Eto, sada imam jednu zadovoljštinu — reče sa smiješkom. — Moći ću svaki dan postavljati sve moćniji, sve bogatiji. Možda ću vam danas moći nadoknaditi izgubljena vozila. To će biti samo početak... Uskoro ćemo stići u Standing-Toro. Tamo je sve!

Bićem pokaže prema jugu.

I ja pogledam prema crnim stijenama u obliku bika što se propeo. Po njima je grad dobio svoj naziv. Zamijetim kako zrak podrhtava, od žege povrh krovova kuća.

Garylordova potjera koja je nešto ispred nas jurila punim trkom, sada još brže potjera svoje konje. Potjerom je zapovijedao Kirby Fisher. Po pokretima njegovih ruku zaključio sam kako upravo nešto naređuje. Potjera se razvije da bi ukliještila grad i zatim sa sviju strana prodrila u nj.

I mi smo se na našim lakim kolima sada već toliko približili ulazu u mjesto da smo preko konja u trku vidjeli ci-

jelu glavnu ulicu sve do južnoga izlaza iz grada.

U gradu je bila oteta poštanska kočija. Mogla je stići ovamo malo prije nas.

Uzeo sam kolt u ruku, jer smo sada sve brže srljali k ulazu u Standing-Toro.

Tu i tamo bi prasnuo pokoji hitac, no ipak smo posve iznenadili našeg protivnika. Stigli smo brzo i neočekivano. Porazeni razbojnici, koji su se povukli u Standing-Toro da bi ovdje previli svoje rane, nisu više imali nimalo volje za borbu.

Bili su u hotelu, salunu ili pak u staji za iznajmljivanje. Neki su pokušali uteći, ali nisu mogli iz grada. Drugi su pak počeli izigravati bezazlene kauboje koji se sasvim slučajno nalaze u Standing-Toru. Nekolicina se pak predala.

Garylford zaustavi svoja kola ispred saluna, jer je bilo najvjerojatnije da su se ovdje okupili. Dok se još mjestimice pucalo i dok su naši jahači prodirali u mnoge kuće, od kojih je jedna čak i planula, pošao sam za Garylfordom u salun.

Ovdje su nas već iščekivali Chuck Peters i Laredo s dvojicom-trojicom naših jahača. S revolverima spremnim za paljbu držali su u šahu skupinu ljudi koji su gotovo mahom bili lakše ili teže ranjeni. Ispred saluna stajala je poštanska kočija. Njome su ranjenici vjerojatno stigli ovamo. A sada su ovdje, čekali liječnika tažeći u međuvremenu žeđ i boli pićem.

Laredo pokaže dva čovjeka duge plave kose i svijetlih očiju. Obojica su bili ranjeni.

Turobno i potišteno sjedili su za jednim stolom.

— To su braća Slater — predstavi ih Laredo. — Lijevi je Joe. Onaj drugi je Buck. Prepoznao sam ih u Green Creeku kada su pokušali prodrijeti u gradsku vijećnicu da bi se dočepali vas, suče. Joe Slater je osobno upravljao poštanskom kočijom u dolasku i odlasku.

Garylora važno kimne glavom. Polagano pođem za bar, a barmen se počne pomicati ispred mene duž bara.

— Dajte mi hladno pivo — reče Garylora i pronađe visoki stolac na kojem je mogao sjediti za barom upravo kao za sudačkim stolom.

Šutke pričekao.

Zaustavio sam se na kraju bara, rasteretio ranjenu nogu i pričekao. Sa svojega mjesta na kraju bara dobro sam vidio cijelu prostoriju.

Svi su promatrali Garylora. Jahači iz naše potjere neprestano su dovodili ljude u salun. Mnogi su bili ranjeni, a među njima je bilo i građana.

Garylora dobije svoje pivo. Otpuhne nešto pjene i povuče koji gutljaj pića.

— Brrr... — zausti — čak je i pivo ovdje loše! Sve je loše u Standing-Toru. Grad je prepun zločinaca.

Posegne pod bar i izvuče neki drveni čekić što ga je barmen inače upotrebljavao za izbijanje čepova iz pivskih bačvi.

Drvenim batom udari po baru, tako da su čaše zaplesale.

A onda objavi glasno:

— Proglašavam ovu prostoriju sudnicom i otvaram ra-

spravu. Prva je optužnica podignuta protiv braće Joea i Bucka Slatera. Radi se o dokazanom i jasno ustanovljenom narušavanju mira u zemlji, pri čemu je prolivena krv, a neki su ljudi i poginuli. Nadalje se radi o razbojništvu na cesti, odnosno o pljačkaškom prepadu na kolonu vozila s robom, o otimanju jedne poštanske kočije, o pokušaju ubojstva suca u Green Creeku, kao i o nekoliko drugih zločina.

Na trenutak zašuti, pogleda naokolo, a zatim zapita:

— Laredo, vi ste prvi porotnik. Što je porota zaključila?

Laredo izbroji dvanaestoricu jahača iz potjere Green Creeka što su bili raspodijeljeni po prostoriji, a zatim reče:

— Gospodine, ovdje se nalazi točno dvanaest porotnika. Već sam ih ispitao. Naša jednoglasna odluka glasi da su optuženi krivi. Sud neka izreče pravednu presudu.

Garylora ispije svoje pivo.

Zatim pogleda prema vratima kroz koja je ušao Oklahoma-Smith. Taj Oklahoma-Smith bio je odjeven u tamnu kožu, a oči su mu bile sužene i ponešto iskošene kao u Komanča. Bio je podjednake visine kao i ja.

Garylora mu kimne.

— Onda... — započne sudac. — Joe i Buck Slater, što će biti s vama? Eto, kazat ću vam. Dvanaest časnih i hrabrih muškaraca vas je proglasilo krivima... počinili ste razbojstva, ubojstva, narušili ste mir u zemlji. Dakle, što da učinimo s vama? Ništa osobito! Volja je ovoga suda da budete odmah obješeni!

Kada je zašutio, isprva je vladala tišina... upravo nevjerovatna tišina.

Zatim nekoliko ljudi počne proklinjati. Drugi se pak stanu smijati upravo kao da je sudac izrekao neku jezovitu šalu.

A braća Slater kao da su zaboravili svoj očajni položaj. Jednostavno su prasnuli u bučni smijeh. Pri tome su zurili u Garylorda, očito u nadi da će se i on nasmijati.

No Garylord se ne nasmije. Samo kimne Oklahomi-Smithu.

Oklahoma-Smith je bio krvnik. Bude li Garylord i ubuduće micao ljude sa svojega puta, na temelju svog samozvanog sudaštva ili pak iz hladnoga proračuna, Oklahoma-Smith će obavljati onaj posljednji posao.

Braća Joe i Buck Slater prestanu se smijati. Skoče na noge očito u namjeri da se bore unatoč svojim ranama. No bili su suviše teško ranjeni. Uostalom, poput svih zarobljenika u historiji već su bili razoružani.

Oklahoma-Smith s još četiri čovjeka iz naše potjere izvede ih van.

A ja?

Jednostavno sam stajao za barom i promatrao.

Štošta mi se nije svidjelo. Garylorda nisam smatrao zakonitim sucem koji bi smio prema svojoj savjesti donositi smrtnu presudu. Bio je jednostavno nitkov. Namjeravao je svu vlast prigrabiti za sebe. Obračunavao je s protivnicima koji su mu pokušali osporiti vlast u zemlji.

Iako su Slaterovi bili grozni zlikovci, Garylord je ipak samo

nitkov i ništa više. Nije li trebalo da i ja osjetim barem neko zlovoljno zadovoljstvo?

Braća Slater su mi dugovali deset tisuća dolara.

Oni su sa svojom razbojničkom družinom izranili i pretukli moje vozače kola, a ja nisam svojim ljudima mogao osigurati nikakvu odštetu. Sasvim sam osiromašio.

Braća Slater su imala štošta na savjesti! Sigurno su bili gori ljudi nego Clayborneovi, jer su potonji barem nešto izgradili.

Braću Slater počnu izvlačiti van. Vikali su, urlali, unatoč svojim ranama otimali su se, vladali su se kao da su s uma sišli...

Ulijem nešto pića iz boce što se nalazila preda mnom. Viski me zapeče u grlu, no ipak mi je činio dobro.

Na trenutak osjetim slabost. Znao sam da je to bilo previše za prvi dan.

Izađem.

Iza sebe začujem Garylorda kako reče:

— A sada otvaram glavnu raspravu protiv grada Standing-Tora, čiji su građani pomagali braći Slater u narušavanju mira u zemlji, a i inače su se u nekoliko navrata vladali poput razbojničke družine. Preda mnom se nalazi cijeli popis...

Više nisam čuo.

Oslanjajući se o štap, odšepesam kroz vrata, a zatim krenem daščanim pločnikom udesno. Pridem klupi što se nalazila u sjeni jednoga zida i sjednem. Nije mi preostalo ništa drugo nego da čekam.

Bio sam silno umoran. Osjećao sam se kao da su mi poto-

nuli svi brodovi, no pomirio sam se sa sudbinom.

VIII

Nakon nekoga vremena pojavje se svi koji su sudjelovali u vješanju. Ljudi izadu iz jedne uličice, a zatim se podijele. Dio se naših jahača vrati u salun. Drugi pak lijeno odseče k onima koji su nadzirali Standing-Toro.

Posljednji, na prilično velikoj udaljenosti iza drugih, pojavi se Oklahoma-Smith. Zastane na uglu uličice, ogleda se naokolo, a onda usmjeri pogled u mene.

Oklahoma se polagano okrene, pride mi, zastane tik ispred mene i pri tome se zaljula na potplatima.

U očima mu zasvjetluca nešto tamno.

— Onda... ti si dakle taj veliki Cheyboygan! — gotovo progunda. — Bio si nekoć šerif u nekom gradu na Chisholm Trailu — doda nešto glasnije.

— Tamo se neki moj prijatelj dohvatio s tobom ukoštac. Bio je to neki bogalj koji je morao zarađivati svoj kruh kao noćni čuvar u nekoj staji za iznajmljivanje. Onomadne sam se zakleo prijatelju da ću ti pokazati svoje, presiječeš li mi ikada put. No sada smo odjednom upali u isto društvo. Sudac očito mnogo drži do tebe. Upravo sam objesio oba brata Slater. A sada...

— Nosi se, — rekoh mu. — Zaklanjaš mi sunce! A ne mogu podnijeti ni tvoju jezinu. Puno sam čuo o tebi...

Ustukne za jedan korak i povuče kolt.

No štap mi je stajao okomito između koljena, dok sam obje

ruke oslonio na glavicu štapa. Čim je izvukao revolver, pogodio sam ga štapom. Sada sam se opet mogao osloniti na sigurnu ruku i brze reflekse.

Udario sam ga tako žestoko po zglobu da mu je oružje ispalo iz ruke.

Čovjek zaurla i htjede se baciti na mene. Sada ga pogodim sa strane u vrat ispod uha.

Oklahoma-Smith je bio otprilike moje visine. Težio je kojih stotinjak kilograma. No na taj udarac preko kucavice ipak zatetura u stranu i padne na tlo.

Polagano ustanem, odbacim štapom njegov kolt s daščanoga pločnika dolje u prašinu kolnika i udaljim se.

Momci što su pripadali našoj potjeri promatrali su me sa sviju strana. Uvelike su se čudili tome što je čovjek poput mene, koji se mogao kretati samo s mukom i pomoću štapa, tako lako izašao na kraj s Oklahoma-Smithom.

Pridem nekom konju. Prije je Fisher sjedio na toj životinji. Nakon što sam se popeo u sedlo, pride jedan od naših jahača i revolveraša i reče:

— Da kažem Fisheru kako ste posudili njegovoga konja, Shayboygane?

Kimnem.

— Neka se Fisher odveze kući kolima, zajedno sa sucem — uzvratim mu i odjašem.

* * *

Kad sam zauzdao konja u Green Creeku ispred hotela, pritrči nekoliko ljudi. Bijač zapita:

— Onda, Shayboygane, kako se odvijaju poslovi u Standing-Toru?

– Izgleda da su pokorili grad – uzvratim mu. – A braću Slater su objesili. Prema svemu sudeći bit će velikih promjena, uskovitlat će se silna prašina.

Zatim sjašem, privećem konja i uđem u hotel.

Nancy i brat me dočekaju. Nancy mi pođe u susret, uhvati me za ruku i pogleda me.

Čvrsto me je gledala u oči. Odmah je otkrila štošta što je bilo skriveno duboko u mojoj duši. Uistinu pred njom nisam mogao prikriti ništa. Sjednem na prozorsku dasku i sve im ispričam sasvim mirnim glasom.

Ništa nisam prešutio. Kad sam završio, brat počne pokretati noge u onim omčama. Odmah sam zaključio da ga muči silna nestrpljivost i vruća želja da mi što prije pokaže kako nam nije više potrebna pomoć Garylorda kao liječnika.

Nancy prekine tišinu:

– Zlo je to za tebe, Adame!

– I te kakvo zlo! – procijedi Johnny još uvijek pomičući noge. – Moj brat nije nikada bio razbojnik... nikada! Adam je uvijek bio čestit. A sada je pomogao nemani da se domogne moći... nemani koja postaje sve gora i proždrljivija što joj se više moći nalazi u rukama! Adame, ta sjećaš se valjda kako je bilo dok smo još bili dječaci i živjeli u roditelja? Dogodilo se to one godine kada si pobjegao prije zime, nakon što si još pomogao kupiti jednu žetvu. Imao sam onda nekog dolutalog psa. Njegovao sam ga sve dok se nije oporavio, a zatim je odrastao,

tako da je postao sjajan pas. No onda je upao u susjedovo stado ovaca i poklao janjad. Drugom je susjedu ubio nekoliko gusaka i kokoši. Imao je vučje krvi u žilama. Meni je tada bilo tek deset godina. Ipak, bio je to moj pas, i ja sam bio odgovoran za njegova zlodjela. Otac mi je tada dao sačmaricu što ju je nabio velikim zrnima za jelene. Trzaj puške me je bacio na leđa, no psa sam ipak ustrijelio.

Johnny zašuti. Dobro sam se sjećao tog događaja. U duši sam se sada osjećao upravo poput Johnnija. I ja sam nahranio psa, omogućio mu da ojača, da se razvije.

Taj je John Garylord došao u Green Creek da bi kao pijanica završio svoj život. Žena ga prevarila, izgubio je svoju liječničku diplomu i vjerovao je kako za njega na ovome svijetu ne postoji više ništa za što bi bilo vrijedno živjeti.

No onda je opazio kako sam brz s koltom i kako se na taj način može postići gotovo sve. Shvatio je da brzo može u sebi pobuditi novi osjećaj: osjećaj moći.

Treba li da poštujem zadanu riječ? Nikako nisam uspevao odgovoriti na to pitanje, nikako donijeti odluku o tome što bi valjalo učiniti.

Je li moja moralna dužnost da zauzdam Johna Garylorda? Ili bi bilo sasvim dovoljno da se jednostavno pokupim odavde? Smijem li uopće prekršiti zadanu riječ?

Zaspao sam unatoč pravom vrtlogu tih i sličnih misli.

Prospavao sam ostatak dana. Ustao sam tek uvečer da bih se

dobrano najeo, a zatim svukao.

John Garylord je sa svojom potjerom ostao u Standing-Toru. Ni taj dan, ni noć iza, još se uvijek nisu vratili u Green Creek.

Međutim, glasnici su neprestano jahali amo-tamo. Tako smo stalno raspolagali svježim vijestima.

Vratili su i poštansku kočiju što su je otela braća Slater. Morala se vratiti sve do prethodne stanice, to jest prevaliti udaljenost od kojih tridesetak kilometara da bi pokupila putnike koje su razbojnici istjerali iz kočije.

Prema obavještenjima što smo ih primili, John Garylord je u Standing-Toru satima neprestano sudio i sudio.

Ja sam prospavao cijelu noć.

Ujutro sam se osjećao mnogo bolje. Nestalo je čak i one vrtoglavice što me je jučer dosta izmučilo.

Odmah sam shvatio da sam nadoknadio gubitak krvi. A posljednji je san izazvao pravo čudo.

Odlučio sam da ću izjahati.

Kad sam to za doručkom kazao Nancy i Johnnyju, Johnny se nasmiješi i reče:

— Povedi Nancy sa sobom, brate! Još uvijek nije vidjela ranč što ga je njezin zaručnik podigao za njih dvoje. A kako Clayborneovi više ne posjeduju taj ranč, mogli biste odjahati onamo, zar ne?

Pogledam Nancy i odmah zapazim da bi je to doista obradovalo.

— Pa dobro, onda ćemo odjahati, Nancy — rekoh joj. — Garylord će sigurno i danas ostati u Standing-Toru sa svojom

potjerom. Imamo cijeli dan za sebe Nancy — Poći ću u staju za iznajmljivanje i pobrinuti se za konje. Za desetak minuta, Nancy?

Oklijevala je samo koji trenutak.

Zatim kimne.

* * *

Sutradan sam ispred gradske vijećnice susreo Oklahomu-Smitha. Kada sam ja namjeravao ući, upravo je izlazio.

Kad me ugledao, zastade na trenutak, a ruka mu se spusti k revolveru.

— Pokušaj samo! — rekoh mu poput baruta suhim glasom.

Ostane kao skamenjen nekoliko trenutaka. Osjećao sam kako svojim nagonom pipka po meni, kako pokušava prodrijeti u mene. Oči mu zasjaju, a budući da je vjede stisnuo u uske prореze, djelovale su još kosije nego što su u stvari bile.

Poslije nekoliko trenutaka ipak se opusti, odmakne ruku od drška revolvera i reče:

— Namjeravao sam se složiti s tobom Sheyboygane. Pokušao sam, no ti si me otjerao upravo kao da zaudaram s nekoliko kilometara udaljenosti. Oborio si me pred drugima. Sheyboygane, ova zemlja nije dovoljno velika za nas obojicu. Jedan će od nas nestati. A ja ti kažem da ćeš to biti ti. Skinut ću ti skalp!

Nakon tih riječi što ih je gotovo propištao kroza zube, prođe pokraj mene i pride k svojem konju.

Znao sam da svojeg protivnika ne mogu usporediti ni s kojim drugim čovjekom.

Uvrijedio sam ga teško, spriječivši ga u njegovom pokušaju da mi se približi... uvrijedio sam ga toliko da je posegnuo za koltom.

A onda sam ga udario štapom, prebio ga poput šugavog psa. Njegov ponos to nikako nije mogao podnijeti.

Pogriješio sam. Sada me je taj momak mrzio.

Možda bi bilo mudrije da sam s njime izmijenio nekoliko prijaznih riječi i da sam podnosio njegova dodijavanja.

No baš sam bio silno neraspoložen. S ogorčenjem morao sam uvidjeti da se Garylord okružuje s najvećim ološem što ga je mogao pronaći u ovoj zemlji.

Ušao sam u vijećnicu i susreo Bena Hammera. Ovaj me pogleda uznemireno i napeto, a zatim reče:

— U svakoj zatvorskoj ćeliji imamo po dva ili tri zatvorenika. Mahom su to ljudi iz Standing-Tora. Sudac je uistinu počeo grabiti velikim koracima. Zatvorio je sve ljude koji su mu protivnici.

John Garylord se odvezao u Standing-Toro u namjeri da pokori i taj grad. A u ovom će zatvoru svojim protivnicima i mogućim buntovnicima potkresati krila.

Ušao sam u njegovu radnu sobu. Bila je već doista lijepo namještena. Moglo bi se mirne duše kazati da bi mogla poslužiti kao radna soba i kakvom guverneru ili pak direktoru koje velike banke.

Sa zidova su visile zastave Sjedinjenih Američkih Država i Teksasa. Bilo je tu i knjiga, zemljopisnih karata i naslo-

njača presvučenih bizonskom kožom.

Na pisaćem stolu bila je mala kožnata vrećica.

Pokretom glave Garylord pokaže vrećicu.

— Deset tisuća dolara — reče. — Grad Standing-Toro, koji je pozvao u pomoć braću Slater, nadoknađuje vam štetu, Adame Sheyboygane. Vaša su vozila s teretom zacijelo vrijedila toliko, zar ne?

Kimnem i pogledam novac.

Nisam nimalo sumnjao: ljudi iz Standing-Tora su mi dugovali više od deset tisuća dolara.

Jedan je od njihovih revolveraša pogodio mogega brata.

A ja sam time bio stavljen u sasvim bezizlazni položaj. Morao sam Johnu Garylordu dati svoju riječ.

Ispružio sam ruku, pograbio vrećicu i odmjerio njezinu težinu.

Da, težila je otprilike jedan kilogram. Kad sam je podigao, zaboljela me rana na rebrima što je jedva malo zarasla. Garylord me promatrao očima što ih je stisnuo u uske proreze. Još je više smršavio. Sada ga više nitko ne bi mogao usporediti sa međuzom.

No još je uvijek djelovao snažno.

— Eto, tako se brinem za čovjeka koji mi je prvi pružio veliku i možda odlučujuću pomoć — reče gotovo tiho. — Bez vas, Sheyboygane, ne bih nikako mogao uspjeti. Unijeli ste veliku promjenu u moj život. Kad sam vidio kako ste brzi u baratanju revolverom, na um mi je pala prava zamisao. Vi ste me potakli da se saberem i započnem veliku igru.

Prisjetio sam se Oklahome-Smitha kojega sam si učinio neprijateljem isključivo svojom otvorenošću. Osim toga, John Garylord mi je pribavio naknadu štete za izgubljena vozila i robu. Sigurno je morao kazniti cijeli grad Standing-Toro.

— Imat ću jedan zadatak za vas, Shayboygane. Taj zadatak zahtijeva čovjeka poput vas!

— Koji? — zapitam ga nestrpljivo.

Nasmiješi se.

— Clayborneove valja otjerati prije nego što opet prizdrave i nasrnu na mene — reče Garylord. — Clayborneovi bi mogli negdje u planinama okupiti ljude i započeti borbu koja bi se mogla pretvoriti u pravi rat. Bilo je sasvim pogrešno što smo Clayborneove samo ranili u borbi. Štoviše, bilo je to čak i glupo! Tu ćete grešku morati ispraviti, Shayboygane! Nadam se da će moji izviđači i uhode za ta tri dana pronaći zabačene logore Clayborneovih. A onda ćete moći odabrati ljude Shayboygane. Sigurno će to biti okrutna borba. No vi ste pravi momak za taj posao. Ta vi ste šerif Green Creeka i područja Standing-Tora.

Podem i ponesem vrećicu s novcem.

Mnogo štošta je ovdje trulo! Nimalo mi se ne sviđa što sam dopustio da mi sudac poput ovoga isplati naknadu štete! Dakako, Clayborneovi su ubojice i razbojnici. Objesili su zaručnika Nancy Stockton. Međutim, ipak imaju pravo na pošteno suđenje, na pravednu presudu u skladu sa zakonom.

A Garylord me namjerava poslati da ih ubijam.

IX

Kad sam ušao u našu sobu, brat Johnny je stajao uz podnožje kreveta, pridržavajući se rukom za kuglu od mjedi što je kao ukras bila uvrnuta u drvo podnožja.

Nasmiješi mi se i reče:

— Budući da se više nitko ne brine za mene, uspjeh ću sam! Brate, ne moraš više služiti onom Garylordu poput psa! Nije nam više potreban.

U glasu mu zatitra ponos.

Bacim tešku vrećicu na stol, a zlato zazveči. Johnny je pogleda razgoračenim očima.

Nancy uđe u sobu.

Zatvori vrata za sobom i leđima se osloni na njih.

Pogleda Johnnyja. Bila je sva u čudu, gotovo nijema od straha i iznenađenja.

— Ovo je naš novac za uništena vozila s robom! — rekoh.

— Možda se već zbog toga isplatilo pomoći tom Garylordu da se popne na sudački stol. A činjenica što nam sada nije više potreban, Johnny, nipošto me ne oslobađa obaveze što sam je preuzeo zadanom riječi. No, nemojmo sada razmišljati o tome! Mnogo je važnije da možeš stajati!

— Pa i hodati! — reče Johnny, odbije se od daske kreveta i načini nekoliko koraka do stola. Doista je mogao hodati!

No ipak, podizao je noge samo uz najveće napore i činilo se kao da se penje uza stube. No bilo kako bilo, mogao je stajati i hodati! Istina, na čelu su mu se pojavile debele

graške znoja, ali iz lica i očiju zračila je nepomućena sreća, radost.

Za njega je to bio trenutak što ga neće zaboraviti sve do smrti.

Zamijetismo kako se Johnny presretno nasmiješio. Mršavi i šuplji obrazi sada su mu bili ispresijecani mnogim borama. Izgledao je mnogo stariji. Promatrali smo ga kako hoda prema postelji.

Tek mu onda priskočismo u pomoć, poduprijesno ga, jer nije mogao sagnuti gornji dio tijela. Rana u ledima još ga je uvijek napinjala.

Kad je opet ležao poledice, teško dišući, ali ipak nasmiješen, nasmijismo se. No onda se Johnny uozbilji.

— Za tjedan dana moći ću jahati — reče Johnny. — A onda...

— Nećemo odavde — rekoš mu. — Nancy ima ovdje mali ranč. Želim joj pomoći.

— Onda ćeš nešto morati izmijeniti, veliki brate — uzvratit Johnny. — Ne samo što ćeš morati prekršiti riječ što si je dao sucu... morat ćeš učiniti još i više: njega i cijelu razbojničku družinu morat ćeš otjerati iz ove zemlje. Ne bi li ipak bilo bolje da jednostavno odemo odavde?

Htjedoh stresti glavom.

No sada me iznenadi Nancy. Odjednom reče:

— Da, bilo bi to pametnije. I ja bih pošla s vama... bilo kamo!

Pogledam je. U očima joj zamijetim naklonost i povjerenje. Uistinu je bila spremna poći sa mnom. Bili bismo par. Ona doista ne želi da se ovdje,

zajedno s bratom koji je jedva prizdravio, borim protiv razbojničke družine u kojoj se okupio najveći ološ. A vođu te družine osobno sam podigao u sedlo! I zbog toga je ona donijela odluku koja bi inače možda uslijedila tek nakon nekoliko mjeseci.

Već se sada odlučila za mene.

Dugo sam je promatrao.

Zatim stresem glavom.

— Ne — rekoš — tako neće ići. U tom bih slučaju bio neke vrste čarobnjakov učenik koji je dozvao zle duhove, a zatim pobjegao pred njima. Pobrinut ću se za to da u ovoj zemlji dode do pravih izbora ili pak da vlada pošalje pravoga suca.

Pokušat ću uvesti čestitost i poštenje u ovu zemlju. Čak će se i o odšteti koju mi duguju ljudi iz Standing-Tora raspravljati još jednom. Garylord je poput pravoga tiranina pokorio Standing-Toro! Eto... vidjet ćemo. Potrebna su mi još tri dana da sasvim ozdravim.

U ta sam se tri dana puno kretao. A onda su se odjednom pokrenule i mnoge stvari. Dogadaji su se počeli ispreplitati suludom brzinom.

Sve je započelo s povratkom Oklahome-Smitha.

Stigao je u Green Creek o večernjem sumraku trećega dana. Sa sobom je imao nekoliko pratitelja, za koje sam bio sasvim siguran da su već jednom umakli krvniku.

Njegovi pratitelji nestanu u salunu, a on odjaše do gradske vijećnice, iskoči iz sedla i ude.

Znao sam da je sada došao trenutak. Morao sam odlučiti

hoću li i nadalje ostati poslušni Garylordov pomagač.

Nisam smio dopustiti da pošalje koga u potragu za mnom.

Pošao sam prijeko. Nakon što sam ušao u njegovu radnu sobu, zamijetio sam Oklahomu-Smitha. Očito mu je već bio podnio svoj izvještaj i sada je pušio cigaru što ju je izvadio iz Garylordove kutije.

Pogleda me očima u kojima je svjetlucalo nešto podmuklo. Prema svemu sudeći, Garylord je bio zadovoljan.

— Sada će sve započeti! — reče mi odlučno. — Prošla su ona tri dana pošte. Sada se valja prihvatiti posla. Oklahoma je sa svojim ljudima pronašao logor Clayborneovih. Nalazi se na kojih dvadeset i pet kilometara odavde, u Davis-Mountainu.

Clayborneovi imaju uza se samo nekoliko povjerljivih osoba i gotovo su posve zdravi. Ne bih želio poslati za njima preveliku potjeru, jer ne želim da Clayborneove dovedete žive ovamo. Preopasni su. Velike su razlike između njih i braće Slater. Braća Slater su bili razbojnici i ubojice! Smrtna presuda protiv braće uvijek se može obraniti. Međutim, u pogledu Clayborneovih...

Zašuti, pogleda me i reče:

— Ne bih htio da mnogo ljudi zna za to. Učinit ćete to vi, Sheyboygane, zajedno s Oklahomom i nekolicinom ljudi u pratnji. Bit će najbolje da pojašete čim padne mrak. Ima li kakvih pitanja? Oklahoma pozna put i točan položaj logora. A vi, Shayboygane, preuzimate zapovjedništvo. Rukovodit ćete pothvatom. Vi ste još

uvijek prvi čovjek na mom popisu.

U glasu kojim je izrekao posljednje riječi zatitra prizvuk priznanja i pohvale.

A još sam mu uvijek bio potreban. Pružao sam mu jamstvo da mu momci poput Oklahome neće prerasti preko glave.

Pogledam Oklahomu-Smitha.

Ovaj se kiselo naceri, a u iskošenim mu očima nešto zaskvetluca. Zacijelo je naslutio da će ga odbiti. Očekivao je to i bio je spreman da mi zbog toga pokaže svu svoju mržnju.

— Tako to neće ići, Garylorde! — rekoh sucu. — Ne možete od mene zahtijevati da izjašem s ubojicom poput Oklahome-Smitha da bih zajedno s njim ubio nekoliko ljudi koji u biti nisu ništa drugačiji od vas, Garylorde! Pogriješili smo u mnogim stvarima, Garylorde, i zapravo nismo ništa bolji od one razbojničke družine iz Standing-Tora s braćom Slater na čelu. Ali zašto ne bismo postupili bolje? Sigurno je moguće uvesti istinski zakon u ovu zemlju, zakon što ga propisuje Ustav naše zemlje. Uostalom Garylorde, kao što znamo, vas je na manje-više prisilni način odabrala za zamjenika suca samo manjina od ukupno pedeset i sedam glasova. No mi smo obećali slobodne izbore! Nadam se da će se ti izbori uskoro održati. Clayborneove ću lišiti slobode i dovesti ih u grad da bi im se moglo pošteno suditi. Ne možemo im oduzeti ranč bez sudskoga postupka. A vi ćete se morati braniti protiv optužbi ljudi koje

ste prognali i oštetili. Samo tako...

Oklahoma-Smith me prekine praskavim smijehom, tako da više nisam mogao kazati ni riječi. Bio je to smijeh prepun gnjeva, poruge i uvrede. Pri tome je dlanom pljeskao po bedru i krivio lice u neku nemoguću grimasu.

Tresnem ga šakom u koju sam prenio svu svoju snagu. Prije nego što je Oklahoma-Smith pao, pograbio sam ga za dugu kosu, privukao k sebi i još ga jednom udario koljenom. Padne u naslonjač u kojem je malo prije prasnuo u smijeh. Bio je sasvim nesposoban za borbu. Podjednako kao i prije nekoliko dana kad sam ga štapom udario po vratu. Oduzeo sam mu kolt i bacio ga kroz prozor.

A onda se okrenem Garylordu.

– Tako to neće ići – ponovim. – Obrazovan ste čovjek. U stvari, sve to znate bolje od mene. No, budući da smatrate kako je ovaj svijet loše postupio s vama, jer vas je prevarila žena i jer poslije toga vlastitom krivnjom niste više mogli biti glasoviti kirurg, htjeli ste ovdje stvoriti sistem nepravde i nasilja. Ne, nipošto neću sudjelovati u tome! Garylorde, povlačim svoju riječ. No ipak se još uvijek smatram šerifom. Raspisat ću izbore. I sve ću razbojнике prognati iz zemlje ili ću ih pak lišiti slobode. Započet ću s Oklahoma-Smithom!

Poslije tih riječi pogledam Oklahomu-Smitha. Oporavio se tek toliko da me je mogao razumjeti. Rekoh:

– Oklahoma, vidim li te za deset minuta u ovoj zemlji, lišit ću te slobode da bih te kasnije izručio onima koji su za tobom raspisali tjeralicu. Ili ću te ustrijeliti, ukoliko budeš povukao oružje na mene! Nosi se odavde!

Polagano ustane, zanjiše se i pogleda Garylorda.

A onda izade. Krv mu je istjecala iz nosa i nabreklih usana. Nije više imao oružja. Osim toga, bio je to iskusni vuk koji je odavna naučio kako valja pričekati zgodu. Znao sam da ću ga morati ubiti. No ipak sam mu pružio još jednu priliku.

Kada je Oklahoma izašao, pogledao sam Garylorda koji je onako golem šutke sjedio za svojim pisaćim stolom.

Nijemo me gledao. Naposljetku će sasvim polagano i teško:

– Dakle, tako poštuješ zadanu riječ, Shayboygane? Tako mi, dakle, zahvaljuješ za to što sam spasio tvojega brata i pribavio ti punu odštetu za izgubljena vozila i robu? Vjerovao sam da ćemo moći biti dobri prijatelji i partneri u zajedničkoj borbi.

Zašuti, i počne glumiti potresenost, razočaranje i gorčinu. Pravio se čovjekom kojega je na okrutan način razočarao njegov povjerljivi prijatelj. Zatim nastavi:

– Kada budemo imali svu moć u rukama, moći ćemo se pobrinuti da ovdje zavlada apsolutna pravda. Tako je posvuda u svijetu, pa čak i ondje gdje se nasilno obaraju kraljevstva i vlade i gdje ljudi preuzimaju položaje starih vla-

stodržaca. Isprva je uvijek nepravda... ali...

— Prestani s tim tlapnjama!
— oštro ga prekinem. — Sada ću proći gradom i objaviti da će se za tri dana održati tajni izbori za suca. I ja ću napustiti svoj položaj sve dok novi šerif ne bude izabran. Ovdje, u Green Creeku, započet ćemo još jednom ispočetka, no ovaj put onako kako valja!

— Pa zar ćeš ipak ustati protiv mene? — zapita me široko se cereći.

— Ne bude li za tebe glasalo barem onoliko ljudi koliko će ih glasati protiv tebe, onda ću, budem li izabran za šerifa, zamoliti guvernera da ovdje redovito sudi koji savezni ili teritorijalni sudac. No to ponajviše ovisi o tome pripadamo li mi Teksasu ili pak teritoriju Novoga Meksika. Pogriješio si, Garylorde, što si me htio poslati Clayborneovima kao ubojicu. Sada konačno znam kamo me je mogla odvesti tvoja igra!

Hladno me pogleda.

Osjetio sam da mi je sada neprijatelj, da priželjkuje moju smrt. Potrudit će se da me sâm slisti ili će pak unajmiti koju prikladnu osobu. Ispriječio sam mu se na putu i nije me više mogao koristiti za svoje ciljeve.

Naprotiv, morao je računati s time da ću mu se suprotstaviti. Od sada će u Green Creeku, a i u cijeloj zemlji, postojati dvije stranke. Bilo mi je sasvim jasno da će mnogi ljudi pristati uz mene.

Garylford će onda sasvim suho:

— Idi, Sheyboygane! Podi samo i pokušaj sve što ti se čini da ne smiješ propustiti. Ne

bojim se izbora! Nipošto ih se ne bojim...

Kad sam izašao iz gradske vijećnice, ugledao sam trojicu jahača kako čekaju ispred hotela. Sa sobom su vodili još jednu osedlanu životinju.

A onda Oklahoma-Smith izađe iz hotela. S ruba dašćanoga pločnika vine se na konja bez jahača i odjaše. Ona trojica pojašu za njim.

Potrčao sam.

Da udaljenost nije bila tako velika, zapucao bih.

Jer, u meni se odjednom probudila neka zlosutna, gorka i sasvim pouzdana izvjesnost: Oklahoma-Smith je posjetio mogega brata Johnnija.

Obuzme me silan strah za Johnnija.

Udaljenost je iznosila nepunih sto i dvadeset koraka, no ranjena me noga nije slušala kako valja.

Kratak put do hotela učini mi se gotovo neizmjernim.

U predvorju hotela, na samom podnožju stuba, pronašao sam onesviještenoga brata. Nancy i Hazel Evans klečali su pokraj njega. Johnny je bio u nesvijesti, krvario je iz rane na čelu.

Šutke ga podignem na ruke. Dok sam ga nosio uza stube, u nekoliko navrata zastenje. Tek sam onda zamijetio da još uvijek nisam pri snazi. Iako je Johnny bio znatno omršavio, nosio sam ga samo uz najveće naprezanje.

Naposlijetku mi je Hazel Evans morao pomoći da ga položim u postelju. Polegli smo

ga potrbuške i pregledali mu ranu na leđima. Napukla je i iz nje je istjecala krv.

No znao sam da je ta ozljeda najmanje važna. Od pada niz stube zacijelo mu je ozlijeđena kralješnica i jedva zaliječeni snopovi živaca.

Pogledao sam Nancy.

Plakala je. No glas joj nije bio plačljiv, niti je iz njega izbijala bespomoćnost; bio je samo ispunjen tugom i gorčinom. Reče:

— Taj čovjek ušao je upravo u trenutku kada je Johnny ustao da bi malo hodao. Bez riječi je pograbio Johnnyja za ruku i odvuкао ga gotovo do stuba. Nisam mogla proći pokraj njih dvojice. Sasvim su ispunili hodnik. I nisam ni slutila da bi mogao Johnnyja gurnuti niza stube... Oh... kako jedan čovjek samo može biti toliko surov da ranjenoga...

Glas joj zataji. Sada sam znao sve.

Oklahoma-Smith se osvetio. Ali to nije bilo sve. Najvjerojatnije me je time pokušao natjerati na ponovnu ovisnost o Johnu Garylordu. Oklahomi-Smithu je zacijelo sve bilo vrlo dobro poznato. Štoviše, čak i činjenica da je Johnny prohodao.

A sada Johnny sigurno neće moći hodati. Prema tome, morat će opet zamoliti Garylorda da Johnnyju ukaže liječničku pomoć. I sve će opeti biti kao u početku. Naravno, za Johnnyja ću učiniti sve što mogu. John Garylord mi je sada potreban.

A Oklahoma-Smith je pod zaštitom Johna Garylorda.

Nancy i Hazel Evans me pogledaju. Shvatili su štošta.

Vrškom jezika prođem preko isušenih usana da bih ih ovlažio. A onda spustim glavu.

Moj položaj bio očajan: morat ću poći Garylordu.

A onda ću mu opet morati zadati riječ, obećati mu da ću ovaj put izdržati s njim i biti uz njega. Morat ću ga preklinjati, ispričavati se zbog toga što sam ga napustio.

Za Johnnyja će učiniti sve!

Htjedoh se već okrenuti, no Nancy će:

— Johnny neće pristati na to! Pa makar to zaa njega značilo smrt, makar cijeloga života morao ostati bogalj. Nikako neće pristati! Poznam Johnnyja. Mnoge sam sate pročavrljala s njim. Neće pristati, kažem ti!

Zdvojno pogledam Johnnyja. Povili smo mu ranu i opet ga oprezno položili na leđa, jer smo vjerovali da je taj položaj najbolji za njegovu kralješnicu.

Johnny otvori oči. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da se prisjeti svega i da shvati što se dogodilo.

A onda pokuša govoriti.

Uspio je tek pri trećem pokušaju. Reče:

— Pobunio si se protiv Johna Garylorda, zar ne? A onda je on poslao k meni Oklahomu-Smitha. Možda je to još prije nekoliko dana kazao Oklahomi. Naumili su te tako ponovno učiniti njegovim robom. Ali radije ću umrijeti! Jesi li čuo, brate?

Kimnem. A onda mu uzvratim:

— Kako je s tvojom kralješnicom?

Umjesto odgovora pokrene noge.

Iskrivi lice a ja sam odmah zaključio da osjeća boli u leđima. Zatim mu izbije znoj na čelu, na oči mu se spusti neka sjena.

– Najvjerojatnije me je samo bacio unatrag za koji tjedan ili dva – reče potišteno.

Kimnem.

– Oklahoma-Smith je pošao ubiti Clayborneove. No uhvatit ću ga. A zatim će na red doći John Garylord.

Pođem k vratima. Još jednom osvrnem se.

Nancy je bila blijeda. Johnny iskrivi lice u pokušaju da se nasmiješi. Hazel Evans reče:

– Jesse Cheshire sigurno zna gdje se nalazi onaj zabačeni logor Clayborneovih. Cheshire zacijelo samo čeka da se Clayborneovi ponovno umiješaju, napadnu... Vjerojatno ih obavještava i opskrbljava svim potrepsčinama. Noću nećeš moći slijediti Oklahoma-Smitha i...

Nisam ga više slušao. Moj me je put sada vodio ravno u salon Jessea Cheshirea.

Zatekao sam ga u stražnjoj sobi. Njegova lijepa sestra sjedila je na rubu pisaćega stola i uređivala نکته. Oboje me je pogledalo.

Nisam nimalo okolišao. Ispričao sam im što se dogodilo i završio riječima:

– Ukoliko Clayborneovi još uopće imaju kakvih izgleda, onda se oni sastoje u tome da Oklahoma-Smitha i njegove ubojice uhvatim prije nego što napadnu logor Clayborneovih. Ili pak da im najkasnije u trenutku napada štitim leđa. Cheshire, znam da ste povezani s Clayborneovima. Dajte mi jed-

nog čovjeka da pode sa mnom.

– Neću – uzvratí Cheshire. – Ne vjerujem vam, Sheyboygane. Garylordu ste dali svoju riječ. I bit će vam još potreban zbog brata. Nipošto!

– Vjeruj mu – umiješa se Cheshireova sestra. Čini mi se da ovu zemlju namjerava načiniti dobrom. I zbog toga će prije ili kasnije morati ustati protiv Garylorda. Vjerujem mu otkako znam da je uz njega dobra djevojka. Za muškarca je to dobar razlog da postupa kako valja!

– Nikako! – ponovi Jesse Cheshire.

Djevojka skoči s pisaćega stola.

– Onda ću ja izjahati i odvesti Sheyboygana! – reče odlučnim glasom.

Tamnosome joj oči zasvjetlucaju. Sada više nije bila hladnokrvna igračica iz saluna, već divlja i temperamentna Amazonka.

– Neka vam u staji za iznajmljivanje dadu mojega konja. Dovedite ga pred stražnja vrata saluna! – reče mi djevojka.

Sestrino vladanje uvelike iznenadi Jessea Cheshirea.

– Zašto to radiš, Stella? – zapita je.

Stella Cheshire podigne ruku i prode dlanom preko čela, očiju i obraza. Stajala je nekoliko trenutaka. Djelovala je kao da osluškuje neki nepoznat glas u sebi.

Zatim će oklijevajući:

– Vjerujem mu... želi spasiti Clayborneove! Znaš, Jesse, nisam dopustila da se to zapazi, ali jako volim Franka Claybornea! Između njega i mene...

eto, postoji nešto više od običnog ljubakanja. Ne vjerujem da bi Adam Sheyboygan želio od nas saznati gdje je logor Clayborneovih da bi ih konačno i zauvijek uništio. Doista vjerujem da je ustao protiv Johna Garylorda i da želi spasi-
siti Clayborneove... Onda, Adame, što još čekate?

Posljednje je riječi uputila meni.

Pošao sam dovesti konje pred stražnja vrata saluna.

X

Nešto poslije pojahasmo u noć. Stella Cheshiere je bila izvrsna jahačica.

Kako je svaki dan odlazila na dugo jahanje, i noću se dobro snalazila u ovom kraju. Osim toga, noć je bila sasvim vedra. Na nebu su sjale zvijezde, a ubrzo je iza planina izašao i mjesec.

Jahali smo prema Davis-Mountainu. Već smo odavno napustili glavnu cestu i neprestano smo se uspinjali uskim stazama, slijedili kanjone i uske klance.

Stella Cheshiere u dva navrata zaustavi konja da bi se orijentirala. Naposljetku smo dospjeli do ulaza kanjona što se strmo uspinjao.

Stella Cheshiere zaustavi konja i reče:

– Ovaj kanjon vodi gore na proplanak. Gotovo u sredini proplanaka nalazi se stijena, šiljata poput crkvenoga zvonika. U podnožju je udolina. Tamo postoji izvor koji zbog podzemnoga pritiska svaka dva sata izbacuje vodu, i tako ispunjava prirodni stjenoviti bazen. Clayborneovi su u udolini izgradili

brvnaru, sušu i obore. Jedva da se uopće može nezapaženo približiti logoru u tako vedroj noći, ukoliko stražar na stijeni ne spava.

Time mi je kazala sve.

– Hoćete li pričekati ovdje, Stella? – zapitam je.

Zamijetim kako je stresla glavom.

– Neću – uzvratila djevojka.

– pobijedi li John Garylord u svojoj borbi za moć, kaznit će sve koji su bili protiv njega... uništiti će ih! Brat mu je već jednom pokazao neprijateljstvo. Ali to više ne smije ponoviti. Živimo od saluna! Ne bih željela da se moramo opet seljati tim ušljivim svijetom. Istina, volim Franka Claybornea. Ali, nisam toliko luda da sve stavim na kocku. Ionako sam se već izložila prevelikoj opasnosti.

Nakon tih riječi okrene konja i vrati se putem kojim smo stigli.

Osvrnuo sam se za njom. U meni se budila neka mješavina zahvalnosti, popustljivosti, nemira i gorčine.

Život je najvjerojatnije naučio Stellu Cheshiere kako ne smije dati sve od sebe, kako uvijek valja misliti i na sebe.

Vjerojatno je već jednom otkrila da čovjek inače lako ispadne glup. Međutim, Nancy Stockton bi dala sve od sebe. Kad bih ja bio tamo gore umjesto Franka Claybornea, Nancy bi me pričekala.

Kanjon je bio zasjenjen. Svjetlo mjesečine obasjavalo ga je samo do polovice. Slijeva i zdesna nalazile su se mnoge skupine stijena, šipražja i stabala.

Posvuda se mogla nalaziti zasjeda u koju sam morao ujahati, ukoliko sam želio dospjeti na proplanak.

Kanjon je postajao sve strmiji i tješnji. Sredinom je žuborio potočić kojim je vjerojatno otjecala voda što se izlivala iz bazena napunjenog iz onog podzemnog izvora.

Odjahao sam još otprilike dva kilometra i stigao na gornji rub proplanka. U sjeni posljednjih stijena što su se poput nijemih i golemih stražara dizale uvis pokraj gornjega ušća, zauzdao sam konja.

Veliki proplanak bio je obasan mjesečevim svjetlom. Dalje na sjeveru dizale su se planine.

Po srijedi proplanka na jedva dva kilometra udaljenosti zapazio sam onu stijenu nalik na zvonik crkve. Sasvim sam je jasno razabirao u svjetlu mjeseca i zvijezda. Prema tome, tamo se nalaze Clayborneovi.

Ali gdje je Oklahoma-Smith?

Bio sam u škripcu. Nisam mogao izaći iz zaklona, nisam mogao pojahati mjesečinom obasanim proplankom.

Čak i da sam odlučio da sasvim otvoreno, ne skrivajući se, odjašem do Clayborneovih, ne bih mogao proći pokraj Oklahoma-Smitha.

Naravno, vjerojatno još ne zna da sam u njegovoj blizini.

Prema tome, još uvijek imam nade da ga iznenadim i da ga privučem pred cijev revolvera.

Nipošto ne smijem upropasti tu priliku, jer ću samo tako moći svladati brojčanu premoć.

A napadne li Clayborneove, moram mu u pravom trenutku

biti iza leđa. Samo ću tako moći pomoći Clayborneovima samo ću tako moći uhvatiti Oklahomu-Smitha na spavanju.

Bio sam uvjeren da se i on negdje prikrio sa svojim ljudima. Očito je čekao da se smanji vidljivost.

No u tlu je još bilo puno topline što se nakupila tijekom sunčanoga dana. Kako se hladnoća povećavala, tako se iz zemlje počela dizati maglica.

Vedra zvjezdana noć brzo je hladila zemlju. Nisam više morao čekati ni puni sat. Znao sam da Oklahoma-Smith očekuje noćnu sumaglicu, negdje blizu mene, zajedno sa svojim jahačima.

Ponoć je već odavno prošla, bližilo se svitanje.

Opipam kolt. Uza se sam imao i pušku. U džepu hlaća imao sam još mali revolver sa dvije cijevi, a za sarom čizme nosio sam nož.

Strpljivo sam sjahao, potapšao konja po vratu, a zatim krenuo sasvim, polagano.

Budući da se hladnoća povećavala, osjećao sam se sasvim dobro krećući se, jer sam tako održavao toplinu.

Kad se magla počela spuštati, ponovno sam uzjahao i krenuo. Vidljivost je sada iznosila tek nepunih tridesetak koraka.

Pojahao sam u smjeru što sam ga zapamtio.

Nekoliko sam puta zauzdao konja da bih oslušnuo šumove noći. Morao sam računati s time da Oklahoma-Smith sa svojim ljudima jaše upravo ovako kao i ja.

Možda ću ih čuti? Kako ih je

bilo više, izazvat će zacijelo više buke nego ja. Pa ipak, nisam mogao razabrati nikakav šum.

Naposljetku sam povjerovao da sam stigao dovoljno daleko.

Prevalio sam gotovo puna dva kilometra. Tik ispred mene sigurno se nalazi udolina u kojoj su Clayborneovi podigli svoj logor.

Ostavio sam konja, uzeo pušku iz toka na sedlu i nastavio pješice.

Uplaši me neki šum nalik na puhanje. Učini mi se da ga je izazvala neka životinja. No u idućem sam trenutku shvatio da je to onaj vodoskok koji je sada zbog pritiska ispod zemlje izbacio vodu kroz neki otvor. Činilo se doista tako kao da neki gorostas pod pritiskom zraka iz pluća izbacuje vodu iz usta.

Stigao sam na rub udoline i začuo prskanje vode. Skliznuo sam nešto dalje i uskoro kroz velo maglice zamijetio malo jezero. Pokraj njega bili su obori.

Brzo sam stigao do njih. U pognutom stavu oprezno sam se kretao duž ograde obora, zatim ugledao nejasne obrise brvnare i velike suše.

U oboru su bili konji.

Jedna životinja zaništi. Očito me nanjušila.

Inače je sve ostalo mirno.

Zašto još nije stigao Oklahoma-Smith sa svojim ljudima? Zašto ne napada? Sigurno je već stigao do logora.

Osjećao sam da su mi negdje postavili stupicu.

Povukao sam se natrag do obora, opet se zaputio uz

ograde i stigao do napola otvorene suše.

Ušao sam.

Htjedoh izbrojiti sedla i prema njihovu broju odrediti koliko ovdje ima ljudi. Također sam se nadao da ću pronaći kojeg stražara kako spava.

No pronašao sam nešto drugo.

Mrtve! Da, u ovoj suši što su je upotrebljavali za spremanje sedla, orni i krmiva, bili su mrtvac.

Clayborneovi i dva njihova čovjeka... mogli su to biti samo oni.

Ležali su ispruženi jedan od drugoga na tvrdom tlu. Bili su pokriveni pokrivačima za konje.

Nakon što sam se gotovo spotakao o prvoga čovjeka, čučnuo sam pokraj njih. Ponovno sam pokrio prvi leš s kojega sam zadigao pokrivač, ostao čučati i razmišljati.

Vidljivost je iznosila svega pet metara.

Vani se moglo vidjeti nešto dalje. Magla je sada postala još gušća. Bilo je hladno i vlažno, tako da mi se hladnoća zavlačila do u srž kostiju. Odjednom mi je postalo vruće. Još sam uvijek razmišljao.

Oklahoma-Smith me mrzi. Došao je u Green Creek da dojavi Johnu Garylordu da je nanjušio logor Clayborneovih. I znao je da će me Garylord poslati s njim na ovo mjesto.

Ti su ljudi već dugo bili mrtvi. Ubio ih je odmah nakon što je otkrio logor. U trenutku kada je Oklahoma-Smith stigao u Green Creek, Clayborneovi i njihova dva čovjeka bili su već mrtvi.

No ipak me je namjeravao povesti sa sobom. Trebalo je da ga pratim. Sigurno me je htio stisnuti u škripac upravo na ovom mjestu.

A zatim je naumio javiti sucu da sam poginuo u borbi s Clayborneovima.

Međutim, budući da nisam htio izjahati zajedno s njim da bismo napali logor Clayborneovih, podlo je iskalio svoj bijes na mom bratu.

Tako je mogao biti posve siguran da ću ga slijediti. Možda je čak i računao s time da ću pronaći sredstva i način da otkrijem ovaj logor i upozorim Clayborneove. Prema tome, sigurno je predvidio da ću brzo odjahati prema brvnari.

A onda bih se ovdje gore našao u njegovoj stupici.

Garylora, koji se oslanjao na moju revolverašku pomoć, morao bi pronaći novoga čovjeka koji će ga štiti, služiti mu kao tjelesni stražar. Taj bi čovjek bio drugi u zemlji, odmah do Garylorda.

Oklahoma-Smith je uistinu imao više razloga da me ubije.

Znao sam da sjedi prijeko u brvnari očekujući mene.

Clayborneove je sredio već ranije, tako da se nitko ne može umiješati u trenutku kad mu se ja nađem u stupici.

I stoga je odabrao upravo ovo mjesto.

Čim se razdani, čim sunce rastjera maglu, ugledat će ko nja što sam ga ostavio.

A onda će znati da sam stigao.

Prema tome, valja se prihvatiti posla.

U pozadini suše nalazile su se zalihe sijena. Iako je ovdje

na proplanku bilo mnogo trave za ispašu, sijeno je bilo potrebno za slučaj da konji moraju ostati u oboru.

Pronašao sam laso i povezao njime veliki plast sijena. Bio je viši od mene.

Nakon što sam ga izvukao iz suše, ustanovio sam da ga mogu nositi samo uz najveće naprezanje.

Prenio sam ga do brvnare.

Štitio me je, a istodobno i prikrivao.

Bacio sam ga na tlo ispred vrata i čučnuo. Iz džepa na prsluku izvukao sam šibicu i zapalio je na sari čizme.

Unatoč magli, unatoč vlažnom zraku, sijeno je u suši ostalo suho.

Odmah je planulo.

Povukao sam se iza ugla brvnare i prošao zaklon iza kupa ogrjevnoga drva. Iz svojega zaklona dobro sam vidio stražnja vrata kuće.

Uskoro je svanulo.

Magla je sada svjetlucala poput crvenkastog pamuka posvuda oko vatre.

U brvnari odjednom oživi.

Znao sam da će plamen zahvatiti prednju stranu brvnare. Prema tome, razbojnici moraju izaći na stražnja vrata.

Kad su se vrata otvorila, ispalio sam hitac kroz šuplinu između dvije cjepanice i začuo krik ranjenog čovjeka...

Nakon prostenjane kletve čovjek ubrzo zanijem.

No oni ljudi tamo unutra, koji su računali s time da ću doći tek danju, ukoliko uopće budem tako brzo pronašao logor Clayborneovih, nisu molili za milost.

Izjurili su kroz otvorena vrata...

Iskočili su van upravo kao da namjeravaju naglavačke skočiti u vodu.

Na tlu su se nekoliko puta zakotrljali pokušavajući se na taj način domoći zaklona.

Kretnje su im bile neobično brze, upravo kao u Apaša. Pri tome su uspjeli čak i zapucati.

Imali su doista dobre izglede. Bili su uistinu vraški brzi. No osvijetljenost je bila neravnomjerna i brzo se mijenjala.

Magla nije dopuštala da se dim podigne uvis. Dim je neprestano pogoršavao vidljivost...

No ipak sam ih sve pogodio brzom paljbom. Pogađao sam ih onako kako su iskakali.

Znao sam da nijednom od njih ne smijem dopustiti da pobjegne.

Inače bi me ubili. Bila su trojica.

No jednoga sam pogodio u trenutku dok su vrata još bila samo odškrinuta.

A u Green Creeku Oklahoma-Smith je imao uza se trojicu jahača. Prema tome, sada sam zapravo mogao računati s time da sam pogodio svu trojicu. Ležali su ispred vrata unutar kruga od svega nekoliko koraka. No koliko sam mogao vidjeti, nijedan od ta tri čovjeka nije bio Oklahoma-Smith.

Možda je on bio onaj kojega sam najprije pogodio, možda je on bio onaj koji je umro proklinjući.

Taj je čovjek još uvijek ležao u brvnari.

Da podem u brvnaru? U tom bih slučaju morao napustiti

zaklon iza hrpe ogrjevnoga drva.

Oklijevao sam.

Posve je moguće da je Oklahoma-Smith imao uza se više od tri čovjeka. Možda je ovdje ostavio jednoga ili više ljudi prije nego što se vratio u Green Creek.

U tom slučaju...

Nisam razmišljao o mogućnostima.

Ustao sam iza zaklona, obišao hrpu ogrjevnoga drva i približio se otvorenim vratima.

Vatra je već bila zahvatila cijelu prednju stranu brvnare i krovište od šindre. Znao sam da ću biti dobro osvijetljen svjetlom vatre ukoliko uđem kroz vrata u goruću brvnaru. Štitio me je samo sve gušći dim.

Čovjek je ležao odmah po kraj vrata.

Bio je mrtav. No to nije bio Oklahoma-Smith!

Kad sam se okrenuo da bih skliznuo kroz vrata, prasne hitac. Uzvratio sam posljednjim metkom, a onda me pogodi tane protivnika...

Udari me poput sjekire u glavu.

Napregao sam svu svoju snagu u pokušaju da se održim na nogama. Ovdje, u gorućoj brvnari, ne smijem pasti na tlo! U tom bih slučaju bio izgubljen.

Naslijepo sam zateturao.

Moram van!

Pao sam...

Posljednjem snagom otpузao sam još malo. No onda se odjednom više nisam mogao boriti protiv tame što se spuštala na moju svijest.

Nisam znao je li onaj čovjek

koji je posljednji pucao u mene i kojega sam pogodio svojim posljednjim metkom bio Oklahoma-Smith...

Pao sam poput kamena u tamne dubine nekoga zdenca.

XI

Najprije sam osjetio bubnja-
nje u glavi.

Zatim mi proradi mozak. Shvatio sam kako onu paklensku bol u glavi osjećam sa svakim otkucajem srca... Da, nešto me je tresnulo po glavi upravo poput ratne sjekire.

Tane!

Osjetio sam hladni vonj dima i pepela. Prisjetio sam se vatre što sam je potpalio.

Kad sam otvorio oči, bio je već dan.

Magla je gotovo posve nestala. Ono nešto preostale sumaglice sunce je obojilo zlaćanom bojom.

Odjednom sam začuo neki bolni glas koji je stenjao:

— Oh... do đavola, koliko ćemo dugo još ovdje ležati bez pomoći? Zašto Oklahoma-Smith ne side već jednom s one proklete stijene? Čega se boji? Ta Sheyboygan je mrtav... Leži tamo dulje od tri sata i ne miče se! Slistili smo ga! Hej, Ringo, možeš li ga pozvati dovoljno glasno? Neprestano kašljem i krv mi stalno istječe iz rane. Ringo, dovikni Oklahomi-Smithu tamo gore da se više ne mora bojati! Neka dode, neka nam previje rane! Neka dode kukavica... pas!

Unatoč paklenskim bolima u glavi, shvatio sam da nisam ustrijelio sve protivnike.

Živa su još barem dvojica. Ranjeni su i čekaju Oklahomu-Smitha.

A on uopće nije ni bio ovdje, popeo se na onu stijenu nalik na zvonik crkve što je Clayborneovima služila kao promatračnica. Oklahoma-Smith se najvjerojatnije nadao da će me vidjeti kako jašem proplankom pri mjesecavu svjetlu ili pak danju.

A budući da se podigla magla, ostao je gore, jer se tamo osjećao najsigurnijim...

Ni nakon što je završio okršaj s njegovim ljudima, nije se usudio sići. Sigurno ih je bilo pet.

Kroz dim i sumaglicu nije sa svojeg mjesta mogao ustanoviti kakav je bio ishod borbe.

Njegovi ljudi, oni koji su bili samo ranjeni, pomogli su si koliko su mogli.

No još su uvijek čekali Oklahomu-Smitha da dode i da se pobrine za njih. Morat će ubrzo doći.

Sunce je rastjeralo i posljednje ostatke magle. Dan je bio posve vedar. I Oklahoma-Smith će s vrha svoje promatračnice uskoro sasvim dobro vidjeti.

I vidjet će me kako ležim.

Sada se javi drugi muški glas koji je očito pripadao onom Ringu. Zvučao je promuklo i nevoljko:

— Heeej... Oklahoma-Smith, čuješ li me? Sidi konačno... prokletstvo! Borba je svršena! Sheyboygan je mrtav! Heeej Sheyboygan je — mr-taav!

Otegnutim glasom poviče posljednju riječ prema onoj stijeni. U glasu su se razabirali prezir i poruga.

Ležao sam sasvim mirno. Nisam se usudio ni pomaknuti. Kad bih suzdržao dah, glava me nije toliko boljela. Tako mi se barem činilo...

No što će učiniti Oklahoma-Smith?

U tom sam trenutku shvatio da nemam kolt. Samo sam u džepu imao onaj mali dvocjevni revolver, a za sarom čizme noć. Zamislim Oklahoma-Smitha kako stoji gore na stijeni.

Kad se magla toliko raščisti da me bude mogao vidjeti odozgo, Oklahoma-Smith će najvjerojatnije još jednom zapucati u mene... jednostavno da bude sasvim siguran!

Bio sam duboko uvjeren da će postupiti upravo tako.

Oklahomi-Smithu je već odavno bilo jasno da sebe precjenjuje. Podjednako je bio svjestan i činjenice da je mene potcijenio. Htio me je ovdje namamiti u stupicu... s petoricom ljudi koji će mu pomoći!

No ja sam se upustio u borbu s njegovim ljudima i svladao sam ih.

Sada će se bojati i najmanje greške.

No unatoč svemu tome, ipak sam u škripcu! Što da učinim?

Da se pokrenem, da otpužem, ustanem... da potražim svoj kolt?

Boli u glavi bile su tako žestoke da nisam mogao poduzeti upravo ništa. Nisam čak ni znao hoću li moći ustati. Najvjerojatnije bi mi se zavrtjelo u glavi... mrak bi mi pao na oči.

Sigurno sam zadobio lagani potres mozga. Samo to može biti posrijedi.

Više nisam dorastao Okla-

homi-Smithu. Moji su izgledi još samo u tome da ostanem mirno ležati, da mu dopustim da mi se približi.

Nisam se smio ni pomaknuti. Ona dva ranjenika su me vjerojatno promatrala. No ja ih nisam mogao vidjeti. Da ih vidim morao bih okrenuti glavu.

Što sada?

Začuo sam glas Oklahome-Smitha:

— Heeej... gdje leži: Ne vidim još dobro tamo dolje! Magla se još nije sasvim raščistila. Vi ste tamo negdje pokraj bazena, zar ne? Tko je od vas četvorice...

— Onaj koji je tebi najbliži, odnosno najudaljeniji od mjesta požara!

Poviče to Ringo svojim kreštavim glasom koji je bio pun bijesa, poruge i prezira.

— Noga mi je otišla do đavola! — poviče. — Ne mogu poći onamo i pogledati. Ali mogu baciti kamen na njega da vidim hoće li se trznuti. Da ga bacim?

U pitanju je opet bilo poruge i prezira.

Oklahoma-Smith ne odgovori ništa. No ipak sam znao da se već spušta. Nije mogao, a ni smio proćutati tamo gore još koji trenutak.

Iako je bio silno oprezan i nepovjerljiv, iako ga je i njegov nagon upozoravao na opasnost, sići je ipak morao.

Koliko će mu vremena biti potrebno? Deset minuta, četvrt sata?

Nisam znao koliko je težak put kojim se prilazi toj stijeni.

Opet sam začuo glas jednoga od njih:

— Ringo, možeš li mi bolje

poviti ranu na leđima? Čim se pokrenem, osjećam kako mi istječe krv. Pomakni se k meni, Ringo! Oh, grom i pakao... onaj pasji sin se ne usuđuje sići odozgo! Podsjeća me na dječaka koji još uvijek čuči na grani stabla, iako su lovci već odavno ustrijelili vuka... Dodi, Ringo, pomози mi!

Naposljetku sam se odvažio: podigao sam glavu.

Zamijetio sam ih na nepunih deset koraka od sebe, pokraj ruba prirodnoga bazena što ga je vodom punio onaj vodoskok.

Jedan je od njih okrenuo onom Ringu i meni krvava leđa, a Ringo je napeo sve snage da bi dopuzao do njega, pri čemu je ranjenu nogu vukao za sobom.

Od pokreta me silno zaboli glava. U prvom sam trenutku imao dojam da će mi se raspuknuti.

Obje su mi ruke bile ispružene naprijed.

Sada sam ih privukao, jednu gurnuo u džep i izvukao onaj mali dvocijevni revolver.

A onda sam opet ispružio ruke.

No pod rukom mi se nalazio mali derringer. To malo dvocijevno oružje na maloj je udaljenosti podjednako opasno kao i kolt.

Ali samo na maloj udaljenosti.

Morao sam pričekati Oklahomu-Smitha. Možda će me pokušati okrenuti udarcem nogom u leđa da bi mi odozgo mogao zaviriti u lice.

Tako bi mi bio dovoljno blizu.

Započelo je veliko iščekivanje koje mi je izjedalo živce.

Cuo sam obojicu ranjenih revolveraša kako govore i proklinju.

Ringo je onom drugom čovjeku, kojega je nazvao Andyjem, previo izlaznu ranu.

A onda su počeli proklinjati zbog toga što je brvnara izgorjela i što nemaju nikakvih prikladnih povoja. Proklinjali su i Oklahomu-Smitha koji se nije brinuo za njih.

Ringo, kojemu su bile polomljene kosti, reče kako unatoč svemu vjeruje da bi mogao odjahati do Green Creeka, ukoliko mu netko osedla konja i pomogne mu da se popne u sedlo.

Spomene kako je već jednom projahao osamdesetak kilometara sa strelicom za bizone u sebi koja ga je probola tako da mu je stršala iz grudi i iz leđa.

Slušao sam sve to razmišljajući u tim trenucima o sebi i svom životu, o bratu Johnnyju i Nancy.

Naposljetku sam pomislio i na Johna Garylorda kojemu sam zadao riječ.

Ucijenio me je.

Uz moju si je pomoć namjeravao pribaviti zadovoljštinu i odštetu za sve što je prije izgubio. A jedina pravedna zadovoljština za njega bila bi neograničena moć!

A ja sam bio odgovoran za njegova nedjela.

Onda sam začuo Ringa kako više s prezirom u glasu:

— Hoćeš li konačno sići, hombre? Zar ti je doista sasvim svejedno hoćemo li mi iskrvariti zbog toga što nemamo povoja uza se? Hej, potreban nam je liječnik... pravi liječnik! Sudac je navodno nekoć bio

ugledni liječnik. Dovuci ga ovamo! Zacijelo će učiniti nešto za nas, zar ne? Ta mi smo mu najpouzdaniji ljudi, i mi...

— Drži jezik za zubima i prestani jadikovati, Ringo! — čuo sam Oklahomu-Smitha kako mu uzvraća.

Nakon toga začuo sam ga kako čizmama struže kroz travu.

Zastane na koja tri koraka od mene. Nisam se ni pomakao.

No ipak bih se okladio da je svoje oružje uperio u mene...

Prikradao mi se kao što se lovac prikrada brdskom lavu za kojega nije sasvim siguran da je mrtav.

A svakom je opreznom lovcu kada cilja u životinju... prst na otponcu i spreman je da opali u onom trenutku kad dotakne životinju vrškom čizme.

Znao sam da će Oklahoma-Smith postupiti upravo tako.

Stajao je preda mnom i zurio u mene. Čuo sam kako je ispuhnuo zrak, a zatim prokleo promuklim glasom.

— Govnari! — reče dvojici ranjenih. — Kad se spustila magla, zavukli ste se u brvnaru. A ja sam vam kazao da u svakom trenutku morate biti spremni. Dvojica su neprestano morala biti vani. Medutim, postupili ste drugačije! Bojali ste se! Vjerovali ste da se možete zavući u brvnaru sve dok se opet ne poboljša vidljivost, tako da ja odozgo mogu vidjeti upravo sve. Istjerao vas je iz brvnare dimom poput štakora... a trebalo je samo da ga uvrebate vani i zapucate u njega... proklete konjokradice! Vi...

Od silnoga bijesa i prezira što su se podigli u njemu, zakáže mu glas.

A onda me lagano gurne vrškom čizme u glavu. Pogodio me u samu ranu...

Nalazila se iznad uha i već je bila oblijepljena zgrušanom krvlju...

Poput mača presiječe me žestoka bol...

U nekoj drugoj situaciji najvjerojatnije bih se pokrenuo, zgrčio od silne boli.

No ovako sam se sigurno samo onesvijestio na nekoliko trenutaka.

No nisam se ni pomakao. Kratka nesvjestica također mi je u tome pomogla.

Mrak mi zatitra pred očima.

A onda sam osjetio kako mi Oklahoma-Smith gura nogu pod tijelo pokraj pojasa.

Trzajem me preokrene na leđa.

Tamna vela ispred mojih očiju opet se osvijetle.

Ugledao sam ga iznad sebe. Cijev njegove pušte iskosila se u mene, tako da sam joj vidio samo grlo.

Pušku je držao samo desnom rukom. No prst mu je ipak bio na obaraču...

Unatoč stanju u kojem sam bio, reagirao sam odmah.

Jednom sam rukom odgurnuo cijev njegove puške tako da više nije bila usmjerena u moj trbuh.

Drugom sam rukom ispalio iz obiju cijevi svog malog kockarskog oružja.

Pogodio sam ga prije nego što je stigao povući obarač. Tane iz puške zabilo se pokraj mene u tlo...

Plamičak s grla puščane ci-

jevi spali mi odjeću. Dok je Oklahoma-Smith teturao natraške i padao, čvrsto sam držao cijev puške. Oklahoma-Smith naposljetku ispusti pušku.

Ustao sam, ubacio metak u cijev puške... pri tome sam osjetio tako oštru bol da sam pomislio da će mi se raspuknuti glava...

Učini mi se kao da je netko cijepa sjekirom. Ništa nisam vidio...

Stajao sam njišući se, ne videći ništa pred sobom. No neki skriveni preostatak divlje snage ipak me je održao na nogama... Čak sam i pušku uspio usmjeriti prema onoj dvojici ranjenih.

— Samo bez gluposti! — povikao sam nastojeći da mi glas zvuči što odlučnije.

A onda mi se opet razbistrio pogled. Nestalo je onih sjena pred očima.

Ugledao sam Oklahomu-Smitha kako leži na tlu. Njegovi revolveraši nalazili su se uz rub bazena.

U čudu su razrogačili oči, razjapili usta. Njihovo je iznenađenje bilo posvemašnje.

Ringo reče:

— Pa zar je to moguće?

— Moguće je! — procijedio sam kroz zube.

XII

Bio mi je potreban cijeli dan da malo dodem k sebi.

Ona dva revolveraša uhvatila je groznica od rana. Nisam im mogao mnogo pomoći, ali sam učinio sve što sam mogao.

U torbama na sedlu imao sam nešto povoja i malu bocu viskija. Viskijem sam im polio rane.

Najgore je prošao Ringo: tane mu je šmrskalo koljeno.

Ne bude li mu brzo ukazana liječnička pomoć, najvjerojatnije će dobiti groznicu od upale rane.

Cijeli sam dan hladio glavu, inspirao ogrebotine, čistio ih viskijem...

Od rublja sam načinio povoj za glavu, a zatim povezao ranu iznad uha, služeći se pri tome zrcalom što sam ga uvijek imao sa sobom.

A onda sam nekoliko sati mirno proležao. Boli su pomalo popuštale, ali još uvijek nisu posve iščezle.

Cijeli sam se dan nadao da će naići koji jahač ili pak prijatelji Clayborneovih. Ali nitko nije došao.

Brvnara je izgorjela do temelja. Iskre nošene vjetrom preni-jele su požar i na susjednu sušu.

Tako je i ona izgorjela do temelja, a ispod njezinoga pepela ležali su ubijeni Clayborneovi i dva njihova čovjeka.

Kad god bih se prisjetio tih ubojstava, osjetio bih mučninu, obuzela bi me grižnja savjesti, osjećaj krivnje.

Neprestano sam se tješio time da sam u stvari namjeravao spasiti Clayborneove.

No na žalost, nisam uspio.

Bio sam prisiljen ubiti trojicu i raniti dvojicu da bih mogao srediti Oklahomu-Smitha.

Proživljavao sam teške trenutke: morao sam sjediti negdje u sjeni i jednostavno čekati da barem malo popusti ona silna glavobolja.

Nisam osjećao glad.

Naprotiv, čim bih pomislio na jelo, osjetio bih mučninu.

Mučila me samo žed.

Unatoč silnoj glavobolji, nikako se nisam mogao osloboditi misli.

Kasno poslijepodne ustao sam, oprezno se pokrenuo i izvukao konja iz obora. Uspio sam čak i osedlati konja a da mi nije pozlilo.

Naposlijetku sam se uspeo u sedlo. Išlo je lakše nego što sam mislio.

Odjahao sam do one dvojice revolveraša i rekao im:

– Nitkovi... ubili ste Clayborneove! Sada se još više nego prije osjećam šerifom Green Creeka! Pošaljem li vam u pomoć kojega liječnika, onda to neće biti Garylord. Čim vam ukaže pomoć, strpat ću vas u zatvor gdje ćete dočekati sudenje! Optužit ću vas zbog ubojstva!

Vidio sam da nisu mogli brzo ni shvatiti ni probaviti sve što sam im kazao.

Trgao sam konja i polagano odjahao.

Put je za me bio skoro ubitačan, suviše dug za moju izranjenu glavu. Ni sâm ne znam kako sam ga uspio prevaliti. Često bih zauzdao konja i obijemajući se rukama uhvatio za glavu. Jednom sam morao sjahati da bih neko vrijeme preležao na tlu.

Tek nakon dubljega vremena boli u glavi malo su popustile.

Lakše sam disao.

Zatim sam nastavio jahati. Jašući sam i spavao s uzdama ovijenim oko zapešća.

Probudila me noćna hladnoća. Osjećao sam se bolje.

Jahao sam dalje. Ponekad

bih natjerao konja da trči kasom.

U jednom trenutku te beskrajske noći preda mnom su se ipak pojavila svjetla Green Creeka. Opet sam bio u gradu, u kojemu sam zlu čovjeku pomogao da postane sucem.

Bilo je to otprilike sat prije svitanja. Ujahao sam u dvorište staje za iznajmljivanje. Zauzdao sam konja i još koji trenutak ostao nepokretno sjediti u sedlu.

Konj se nije micao i to je mojoj glavi činilo dobro.

Ipak, preostali dio noći nisam mogao provesti na taj način. Nisam više mogao potisnuti gorki uzdah. Sjahao sam.

Kad se iz suše zdesna preda mnom pojavila neka sjena, munjevito sam povukao kolt što sam ga prethodni dan pronašao i ponovno nabio. No sjena koja me je uplašila pripadala je Pedru, Meksikancu.

Poput vjernoga psa on je ovdje pokraj staje za iznajmljivanje čekao moj povratak.

– Padrone, raduje me što ste se vratili!

Naslonio sam se na konja.

– Što je, Pedro? Kako je bratu? Što radi gospodica Nancy? I što je u međuvremenu poduzeo Garylord? Kakve mi novosti možeš ispričati, Pedro?

– Vaš je brat, senjor, prije nekoliko sati sjedio u postelji... jeo je odrezak što sam mu ga donio. A senjorita mu ga je razrezala. Osjećao je još samo neznatne boli u leđima. Onaj pad niza stube nije mu puno naškodilo. Garylord se nije ni potrudio da mu pomogne.

Zašuti na trenutak, pa nastavi:

– Senjorita nije cijele noći spavala. Ni oka nije stisnula, iako smo ja i Hazel Evans htjeli pripaziti na Johnnyja. Morali smo joj pribaviti sačmaricu i neprestano ju je držala nadohvat ruke. Sigurno je računala s time da će morati zaštititi Johnnyja. A sudac John Garylord još uvijek sudi ljudima iz Standing-Tora. Koliko sam naćuo, pušta ih na slobodu tek kad rodbina plati visoke kazne ili pak položi golemu jamčevinu. A u međuvremenu je sudac slkopio i mnoge poslove. Prije nekoliko sati prošetao sam gradom. U njegovoj je sobi još uvijek gorjelo svjetlo. Spava u maloj sobici pokraj ureda. A dolje, u gradskoj vijećnici, postavljena je straža.

Kimnem. Znao sam da je John Garylord sada najvjerojatnije u postelji. Pružio sam Pedru uzde i pošao.

– Treba li da još nešto ... – reće mi u leđa.

– Ništa, Pedro. Ništa ne moraš učiniti – uzvratio sam mu preko ramena.

Polagano sam krenuo. Držao sam se poprilično ukoćeno, jer me u tom stavu nije toliko boljela glava.

Stigao sam do hotela i na trenutak zastao. Nešto me vuklo k bratu i Nancy. No ipak sam pošao dalje. Morao sam srediti jednu stvar!

Stigao sam do saluna. Odavde je na cestu padao snop slaboga svjetla. O gredu je bilo vezano nekoliko osedlanih konja.

Odjednom sam osjetio kako mi je potreban gutljaj oštrog pića.

Okrijepit će me... barem na neko vrijeme. Piće mi je sada važno.

Prošao sam kroz vrata.

Jesse Cheshire je stajao za barom i promatrao igraće pokera. Sestra Stella sjedila je za stolom sa četvoricom muškaraca. Nisu kartali za žetone. Ispred Stelle bila je najveća hrpa novaca.

Svi su me pogledali. Stella se pokrene kao da namjerava skočiti.

Pogledao sam Jessea Cheshirea i naručio piće.

Ovaj dohvati bocu najboljega pića. Dok ga je ulijevao u čašu, igrači su me netremice promatrali. Kao da su posve zaboravili na svoju kockarsku strast što ih je još trenutak ranije držala.

Ostavili su me da popijem piće, a zatim Jesse Cheshire zapita:

– Što ima novo?

– Oklahoma-Smith je ubio Clayborneove! – uzvratim mu.

– No sad je i sam mrtav. Poći ću k Garylordu i lišiti ga slobode zbog poticanja na ubojstvo. Ne učinim li to i još nekoliko drugih poteza, nikada ovdje nećemo imati dobar grad niti dobru zemlju... Ljudi, uistinu moramo uvesti red i poredak...

Zašutio sam na trenutak, pogledao ih i nastavio:

– Inače će se ovdje samo smjenjivati razni Garylordi. Zakon nam je doista potreban. A Garylord će najprije morati odgovarati pred sudom... no i ja zajedno s njim. I ja!

Poslije tih riječi pošao sam.
Nije više bilo daleko... ni punih stotinjak koraka.

— * * * —

Stigao sam pred gradsku vijećnicu.

U uredu je još gorjelo svjetlo. Ušao sam.

Za pisaćim stolom zamjenika šerifa sjedio je Kirby Fisher.

Ispružio je noge na ploču pisaćega stola, no kad sam ušao, brzo ih je skinuo. Odmah se razbudio. Ustao je, povukao se k zidu i rekao:

— U Standing-Toru si jednostavno uzeo mogega konja da bi mogao što prije stići kući.

Ne volim ljude koji posude mogega konja a da me prethodno ni ne zapitaju!

Samo sam mu se nasmiješio.

— Poslušaj me, Kirby Fisheru! — rekoh mu. — Sada ću ovdje načiniti red... doista ću postupiti tako! Oklahoma-Smith mi je sa svojom petoricom ljudi postavio stupicu... Ali nisu uspjeli! Ni ti nećeš uspjeti! Nijedan od vas neće uspjeti! Pođi u staju za iznajmljivanje, sjedni na svojega konja i pokupi se odavde! Ne vraćaj se više...

Zurio je u mene. Jezikom ovlaži isušene usne. Njegov mi se tanki brčić učini smiješnim.

Hladne oči iz kojih je iskrila okrutnost budile su sasvim suprotan dojam.

Osjetio sam kako se bori sa sobom, osjetio sam kako se pita hoće li uspjeti...

— Oklahoma-Smith je imao uza se petoricu ljudi... a sada je mrtav — rekoh.

Kirby Fisher odjednom bučno ispusti zrak iz pluća.

Zatim kimne.

— To je upravo kao uoči igre... — reče polagano. — Ponekad čovjek sasvim točno osjeti da neće imati sreće. Ukoliko Garylord više nema tvoju riječ, Sheyboygane, izgubljen je!

Podigne ruke i pokaže mi dlanove na način kako to čine Indijanci.

Zatim pođe.

Bio je to revolveraš koji je poslušao svoj nagon. Bio je suviše mudar a da postupi suprotno pouzdanom nagonu koji mu je kazivao kako ću ga ubiti, kako protiv mene neće imati sreće.

Izašao je sasvim mirno i polagano.

Znao sam da će odjahati. Govorio mi je to onaj isti, pouzdani nagon.

Osjetio sam olakšanje. Da, on je bio najopasniji među svim ljudima kojima je Garylord raspolagao.

Chuck Peters i Laredo nisu bili tako značajni, a vjerojatno su sada već skloniji da opet slušaju Jessea Cheshierea.

* * *

Došao sam kroz šerifov ured i ušao u prostor sa ćelijama sudskoga zatvora.

Ovje su se nalazile četiri ćelije, i sve su bile pretrpane.

Iz jedne se svjetiljke širilo mutno svjetlo.

Kad sam otvorio jednu ćeliju, ljudi su se prenuli iza sna. Jedan je spavao na ležaju od dasaka, a drugi na slamarici. Onaj s ležaja od dasaka reče:

— Pa to je Sheyboygan!

Otvorim vrata još dviju ćelija.

– Prijedite u druge ćelije! – naložio sam onoj dvojici iz prve. – Ponesite sa sobom sve što vam pripada, pa i slamaricu. Ova mi je ćelija potrebna za jednog uglednog zatvorenika!

– Pa tko će to doći ovamo? – zapita jedan.

– John Garylord! – uzvratim mu. – Hoćete li sada isprazniti ćeliju?

Šutjeli su gotovo pola minute. Morali su razmisliti, morali su najprije probaviti tu novost.

Zatim su svi prišli rešetkama. Zurili su u mene razrogačenih očiju.

U čudu su čak i razjapili usta.

Naposlijetku se jedan od njih prene i reče:

– Ljudi... pa to se od Adama Sheyboygana moglo i očekivati! Na Sheyboyganu nije nikada bilo nikakve ljage! Čestit je to čovjek! Nimalo me ne čudi što sada namjerava načiniti red i što neće više imati ništa zajedničkog s onim razbojnikom! Sheyboygane... hoćete li nas pustiti na slobodu?

– Neću! – odgovorim mu odlučno. – Ali pobrinut ću se da što prije ovamo stigne pravi sudac!

Zaključao sam ćelije, a onu četvrtu, praznu, ostavio otvorenu.

* * *

Zatim sam pošao da bih doveo Garylorda.

U njegovu spavaću sobu ulazilo se iz radne sobe.

Dok sam prolazio njegovom radnom sobom, kroz prozore je dolazilo prvo sivo svjetlo dana.

Zastao sam pred vratima susjedne sobice u kojoj je spavao. Osluhnuo sam i začuo ga kako unutra hrče.

Vrata nisu bila zaključana. Prema svemu sudeći, osjećao se sigurnim u svojoj tvrđavi.

Ušao sam, upalio svjetiljku i strgnuo pokrivač s njega. Garylord se pokrene u snu da bi ga opet navukao na sebe. No ne pronađe ga. Probudi se i tiho prokune. A onda zamijeti da gori svjetlo. Okrene glavu i ugleda me.

Zlovoljno progunda. No ipak ostane ležati. Samo me promatrao.

Naposlijetku sjedne i prebaci noge preko ruba postelje.

– Što želite, Sheyboygane? – zapita me.

– Lišit ću te slobode i uvesti zakon u ovu zemlju. Istinski zakon... – odgovorio sam mu. – Oklahoma-Smith je po tvom nalogu ubio Clayborneove. Dva Oklahomina čovjeka ostala su u logoru... ranjeni su. Ne mogu umaći, bez liječničke pomoći će umrijeti. Poslat ću im liječnika iz Standing-Tora. Dat će izjavu protiv tebe!

Kimne.

– A zašto to činiš? Zar nisam pomogao tvom bratu? Nisi li mi dao riječ, Sheyboygane? Nije li to bila riječ velikoga Sheyboygana kojega nikada nitko nije mogao potući revolverom?

Stresem glavom.

– Povlačim riječ – obavijestio sam ga suho. – Prvi put u životu kršim zadanu riječ! Garylorde, ne mogu te slijediti na tvom putu... Ne mogu te više ni pogledati! Ne mogu više prekrivenih ruku promatrati kako

činiš zlo! Moram nešto poduzeti da bih sve to doveo u red. Osim toga, i sam si shvatio da se taj trenutak približava. Mislim da si zapovjedio Oklahomi-Smithu da me ubije tamo negdje u planinama!

Ne reče ništa. Samo je nepokretno sjedio na rubu postelje. Prema svemu sudeći, osluškivao je neki nejasni glas u sebi.

Naposljetku me pogleda.

– Bilo bi bolje da sam ostao pri piću i kocki! – reče umorno i gotovo turobno, upravo kao da se pomirio sa sudbinom. – Ostao sam u ovom ušljivom gradu, jer sam htio zaboraviti kako sam zatajio... želio sam zaboraviti odvratnosti ovoga svijeta, činjenicu što me žena prevarila s najboljim prijateljem.. Bila mi je namjera da se nikada više ne otrijeznim... No onda si stigao ti i pokazao si mi svoju moć. Tada se u meni odjednom probudila želja da postanem još moćniji... No sigurno sam...

Zašuti, posegne pod jastuk i izvuče svoj kolt... Uperi ga u mene! Znao sam: učinio je to samo zato da bih ga ustrijelio!

No hicem sam mu samo izbio oružje iz ruke. A zatim ga natjerao da se obuče.

Nešto poslije uveo sam ga u ćeliju.

* * *

Kad sam se vratio u šerifov ured, zatekao sam Bena Hammera, Hazela Evansa i Jessea Cheshierea.

Bili su naoružani, djelovali su odlučno.

– Pomoći ćemo vam! – reče Cheshiere. – Čuli smo hitac kroz otvoreni prozor... Već smo povjerovali da ste ustrijelili Garylorda.

– Ovdje sve valja riješiti na čestit način. Zamolit ćemo guvernera da nam pošalje suca. Svi mi u stanovitoj mjeri snosimo krivicu...

Ljudi kimnu. Još su uvijek bili na mojoj strani. Ostavio sam ih u uredu i zaputio se u hotel.

* * *

Osjetio sam silnu želju da vidim Nancy i brata Johnnya. Imao sam potrebu da im ispričam sve što se dogodilo, da im kažem što će se zbiti.

Bio sam uvjeren da ćemo jednoga dana imati samo dobra vremena pred sobom. Početak je bio sasvim dobar... No prije nego što sam stigao do hotela, izade Nancy.

Potrči mi u susret ispruženih ruku.

Poljubismo se.

Kraj

U pripremi

Ray Hogan:
Revolver za Silver Rose

*...i mene ćeš naći u
strip ~ zabavniku za djecu i odrasle*

